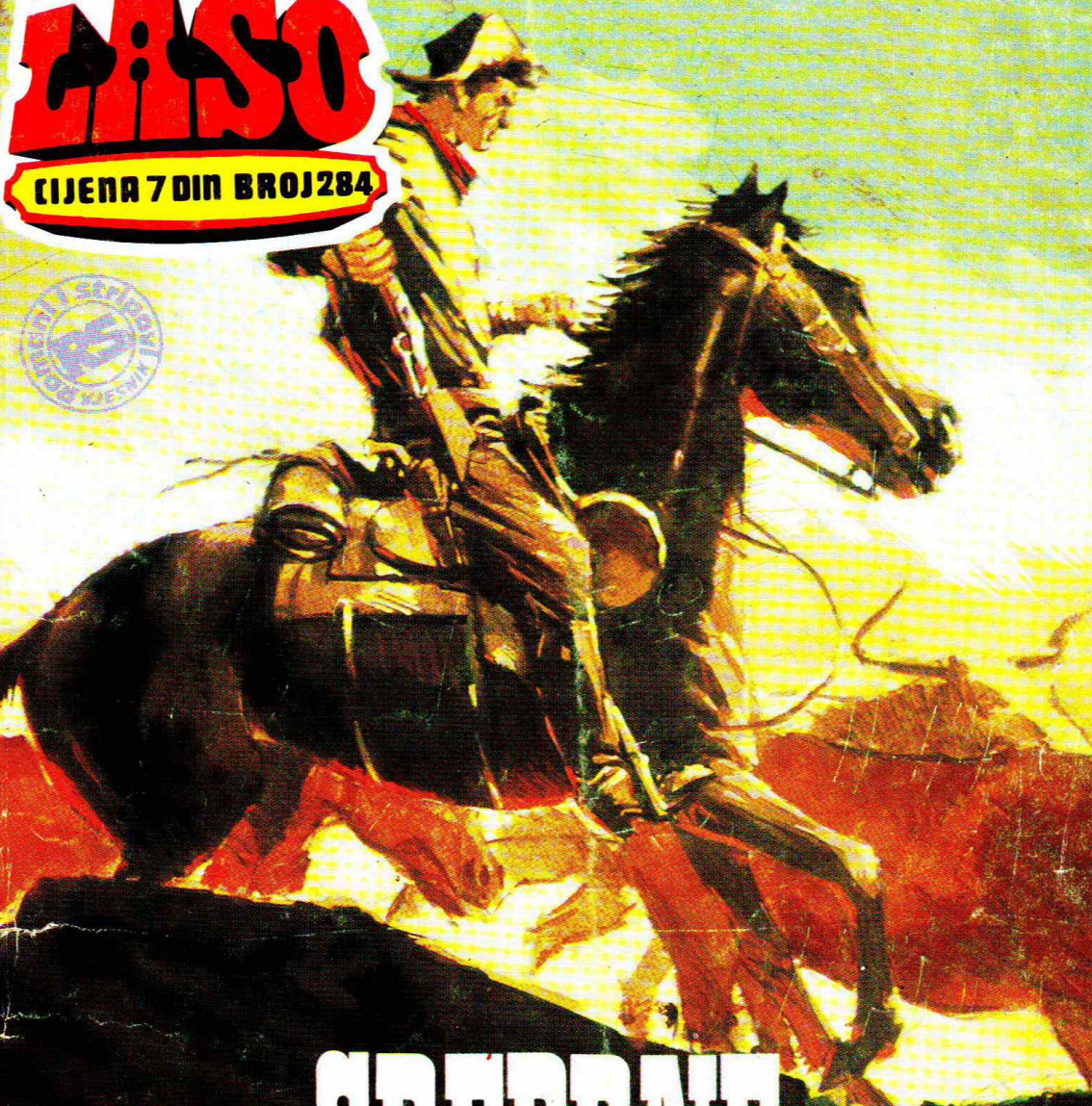

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 7 DIN BROJ 284

SREBRNE MAMUZE

G. F. Unger:

SREBRNE MAMUZE

G. F. Unger: **SREBRNE MAMUZE**
Naslov originala: **SILBERNE SPOREN**
Copyright: Bastei – Verlag, Gustav H. Lübbecke,
Bergisch Gladbach
Recenzija: Zorislav Ugljen, publicist
Prijevod: Dragica Živković
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: **Marcel Čukli**

»Laso« – Izdavač **GOOUR** Informativno-revijalna izdanja – n. sub. o. Radne organizacije »Vjesnik« n. sol. o. **GOOUR-a**, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Glavni i odgovorni urednik **Borivoj Jurković** – Tisak **GOOUR** Novinsko-revijalna štamparija i **GOOUR TMG** »Vjesnik«, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Zagreb 1979.

Copyright [sva prava za Jugoslaviju] **VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA** Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 364 d ili 327,60 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 182 d ili 163,80 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 **GOOUR** »Vjesnik« **SSRNH** s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: **DM** 1,80, **ASCH** 10,00, **SFRS** 2,00, **HFL** 2,00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: **DM** 38,00, **SKR** 63,00, **ASCH** 250,00, **FF** 74,00 **SFRS** 36,00, **HFL** 37,00, **US\$** 15,00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 c/b stranica 6000 d ili 420 **US\$**, 1/1 kolor zadnja stranica 8000 ili 550 **US\$**.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu **SRH** broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Začu se topot kopita. Neki se jahač približavao vatri.

Clay Robinson skoči i zakloni se u duboku sjenu drveća uz rub svog logora. Pomisli kako nema čak ni oružja uza se. Ali što bi njemu netko i mogao oduzeti? Ništa, osim starog kljuseta i para srebrnih mamuza. To je bilo jedino što mu je preostalo.

Na tamnom horizontu ocrta-vala se sjena jahača. Clay zamijeti da konj hramlje, bio je na kraju snaga. Jahač sjaši i uhvati konja za uzde.

— Hej, ima li koga? — začu se njegov kreštavi glas.

Prošlo je osam godina, otkako je Clay posljednji puta vidio maloga, krivonogog Kalispela, ali odmah ga je prepoznao.

— Hej, Kalispelu! — poviče Clay i pojavi se u odsjaju vatre.

— Clay Robinson! — iznenađeno će Kalispel. — Čovječe, zar si ponovo kod kuće? — začuđeno je promatrao Clayovo otrcano odijelo. — Čini se da ti ne ide baš najbolje, stari druže.

Clay potvrdi. Kalispel se nasmiješi.

— Nije ni meni bolje. Progoni me Bart Chisham, naš stari za-

jednički prijatelj Bart. Moj konj ne može izdržati više ni pola kilometara. Ja ću...

Ne reče više ništa, samo osluškujući podigne glavu. Clay također začu topot kopita. Skupina jahača u galopu se približavala logoru.

— Zašto te Bart progoni? — zapita Clay prijatelja iz davnih dana. — Što želi od tebe?

Kalispel se okrene i reče s gorčinom u glasu.

— Što hoće? Moju glavu. Ako me uhvati, ubit će me. Bart Chisham se zakleo da će...

Nakon tih riječi umukne. Clay Robinson zamijeti kako mu se lice zgrčilo od straha.

— Ne mogu ti dati svog konja, on je još stariji od tvoga, a isto je tako iscrpljen.

Kalispel samo kimne. Okrene konja i odjaši. Clay je dugo gledao za njim. Kalispel nestane iza brežuljaka i stijena u noć obasjanu mjesečinom.

Clay se dobro sjećao Kalispela. Kao djeca bili su susjedi. Njihove su se obitelji zajedno doselile u ovaj kraj. Bili su prvi bijelci u ovoj zemlji. Bart Chisham također je odrastao s njima. Od dječaka postali su ljudi, a sada...

Clay je prekinuo razmišljanje. Po prašnjavoj cesti približavali su se jahači. Ugledavši crveni odsjaj vatre, zaustavili su se. Približili se i opkolili vatru. Zatim se oglasi neki oštar glas.

– Kalispel?

– Nema ga više ovdje – mirno odgovori Clay Robinson. – A što se mene tiče, ja nemam oružja i došao sam ovamo iz Laramieja.

Jedan od jahača sjaši i na mjesecini pregleda tlo ne bi li otkrio tragove. Njuškao je poput psa tragača. Zatim glasno poviče:

– Istina je, gazda, Kalispel je ovuda prošao. Otišao je prema brežuljcima.

Bilo je tiho, samo su konji toptali na mjestu i dahtali. Zatim se dva jahača približe vatri. Clay Robinson mirno je stajao i promatrao. Barta Chishama također nije vidio osam godina i vjerojatno ga ne bi ni prepoznao da ga Kalispel nije upozorio da je Bart Chisham postao moćan i velik. Chisham je preko vatre promatrao Glaya Robinsona. Bio je snažan i dobro građeni čovjek. Nije ga prepoznao, ali je ipak osjećao da mu nije stran.

Zatim pokraj vatre ugleda srebrne mamuze. Dugo ih je promatrao. Napokon digne pogled i reče:

– Kad si ih dobio kao nagradu, smatrao si se posebnim momkom i vjerovao da ćeš osvojiti svijet. A sad, kako vidim, prilično jadno izgledaš, Clay Robinson. Htio bih čuti tvoju priču.

To je izgovorio samosvjesno, vidjelo se da je bio vičan zapo-

vijedati. Zatim se obrati svom pratiocu.

– Podi dalje, Quade. Kalispel je vjerojatno htio ovdje promijeniti konja, ali to mu nije uspjelo. Ubrzo ćeš ga stići. Znaš što ti je činiti!

Posljednja rečenica bila je zapovijed. Koščati, mršavi čovjek, njemu s lijeva, nekoliko ga je trenutaka čvrsto gledao u oči, a zatim reče:

– Svakako, gazda, znam što ću učiniti s tim kradljivcem stoke.

Bart Chisham još je sjedio u sedlu svoga crvenog pastuha i promatrao Claya Robinsona. Zatim jednim skokom sjaši, sveže konja za granu nekoga velikog drveta i čučne na kaubojski način uz vatru. Ispruži ruku i podigne sa zemlje srebrne mamuze. Kotačići zveknu, bili su podešeni da ravnomjerno zveckaju.

– Tisuću dolara i naslov »kralja kauboja« uz par srebrnih mamuza. To je bilo prije osam godina u Cheyenneu 1876. godine, zar ne? Bila je to prva takva svečanost u Wyomingu. Zašto si se vratio kući? Kako to da si tako propao, mršav i izgladnio?

Clay se polagano približavao svom starom sedlu. Hramao je, iako se trudio da se to ne zamijeti. Bio je doduše mršav, ali izvrsno građen i još brz u pokretima. Čučne do sedla i uzme cigaru koju mu je ponudio Bart Chisham iz svoje otmjene torbe. Ali prije nego što je odgrizao vrh upita: – Što je to s Kalispelom?

– On i još dvojica prije dva dana ukrali su moja goveda. Onu smo dvojicu uhvatili uz

stado a Kalispel nam je uma-
kao, ali sada ćemo i njega uhva-
titi.

— Što je bilo s njim? — upita
Clay Robinson polako, sjećajući
se kako su kao dječaci zajedno
polazili školu i odrasli kao su-
sjedi.

Bart Chisham ne odgovori,
samo odmahne glavom. Clay
Robinson promatrao je cigaru
u svojoj ruci, a zatim je spremi
u džep košulje.

— Što ti inače radiš, Barte?

— Imam deset tisuća goveda
i moram ih štititi od kradljivaca.
Želim zadržati svoju stoku.
Dovoljno glasno sam objavio po
cijelom kraju što ću učiniti sa
svakim kradljivcem stoke kojeg
uhvatim. Dakle, nitko neće
moći reći da nije znao što će
mu se dogoditi. Kalispel je znao
u što se upušta. Pokušao je i iz-
gubio. Sada mora platiti. Ali je
sam i tebe nešto pitao, zar ne?

Clay Robinson polako kimne.

— Stara su vremena očito za-
boravljena. Ti i Kalispel...

— On se mogao kod mene za-
posliti — prekine ga Bart Chis-
ham. — Svaki stari prijatelj
može kod mene dobiti posao
koji odgovara njegovim sposob-
nostima. Ali tko me potkrada,
taj je gotov. A što je s tobom?

— Nisam imao sreće —
promrmlja Clay Robinson i po-
kaže na mamuze. — One su
moje jedino blago, osim ovoga
konja i starog sedla.

Rukom pokaže preko ramena
iza sebe prema zapadu.

— Proteklih osam godina
živio sam dobro. Tu i tamo po-
nešto sam si prišutio i uz to
uštedio deset tisuća dolara. Ta-
mo, u Larmieju, bio je jedan pa-
stuh kojeg nitko nije mogao uz-

jašiti. Kad sam ga ugledao,
okladio sam se s nekim boga-
tim trgovcem stoke da ću ga uz-
jašiti. Sav svoj novac uložio sam
u okladu, jer sam želio udvo-
stručiti uštedu. Bio sam siguran
u svoju pobjedu. Obično sam i
pobjeđivao. Moje srebrne ma-
muze uvijek su mi donosile
sreću. U ovih osam godina nije
bilo konja kojeg nisam uspio
uzjašiti.

Prekine svoju priču i zagleda
se u vatru.

— Onog pastuha naprosto ni-
sam mogao svladati — reče jed-
nostavno. — Zbacio me i
zgnječio. Mogu zahvaliti samo
jednom dobrom liječniku i ki-
rurzima iz stare tvrđave što su
mi namjestili kosti. Vjerovao
sam da ću ostati bogalj do kraja
života. Rebra i noge bili su mi
polomljeni. Sav sam novac iz-
gubio. Ono što mi je ostalo mo-
rao sam prodati da podmirim
troškove liječenja. Zbog toga
sam se vratio tako siromašan
kući. Imam ovdje još nešto zem-
lje od roditelja i staru kolibu
koju je izgradio moj otac. Vratio
sam se kao slomljen čovjek,
Barte Chisame. Ti si imao više
sreće...

— Ja nisam išao od rodea do
rodea da se borim za nagrade
naceri se Bart Chisham. — Ra-
dio sam drukčije nego ti. Ali ja
ti mogu pomoći. Već nekoliko
se godina koristim dijelom tvo-
je zemlje za pašnjake. Prije ne-
koliko godina pisao sam ti o to-
me, a ti si mi odgovorio da se
mogu i dalje služiti tvojim paš-
njacima. Cijelo to vrijeme
plaćao si porez na zemlju. Da-
nas ti mogu platiti odštetu za
sve ove godine. Evo, uzmi!

Maši se džepa i izvuče neko-
liko novčanica.

Clay Robinson ih uzme i izbroji osam stotina dolara. Nasmiješ se i promrmlja:

— Osam stotina dolara. Mnoge sam noći proigrao tisuću dolara uz igraći stol — ili sam iznajmio salun i nekoliko djevojaka darivao skupim poklonima. Uvijek sam vjerovao da novac neće nikad nestati. A sada sam sretan što si mi dao osam stotina dolara. Da budem iskren, priznat ću ti da sam se tome nadao vraćajući se ovamo u Broken Arrow. Nadao sam se...

— Ako želiš, otkupit ću tvoju zemlju zajedno s kolibom — nadmeno ga prekine Bart Chisham. — Platit ću ti, recimo, pet tisuća dolara. Postao sam prilično bogat i mogu si dopustiti da pomognem starom prijatelju.

— Možeš si također dopustiti da stare prijatelje goniš i dadeš ih ustrijeliti — s mnogo gorčine reče Clay Robinson.

Bart Chisham malo se podigne iz čučecog položaja i baci cigaru u vatru, iako ju je tek napola popušio.

— Tako je. Sve ja to sebi mogu dopustiti. Prije osam godina posudio sam tri tisuće dolara i otišao u Teksas. Kupio sam malo stado i godinu dana tjerao ga dovde do Nebraske. Morao sam poći čak u Teksas, jer tamo je stoka bila jeftinija. Gonio sam je tako dugo s momcima koji su sve same skitnice. Ali uspio sam. Prvi sam doveo goveda ovamo na pašnjake. Postao sam bogat, vrlo bogat i moćan Clayu!

To je izgovorio s ponosom. Zatim se uputi do svog pastuha i vine se u sedlo.

— Razmisli o mojoj ponudi, vidjet ćemo se još u Broken Arrow! — poviče Bart Chisham preko ramena i uputi se za svojim ljudima.

II

Prošla su dva sata. Clay nije duže mogao izdržati neizvjesnost. Njegov se stari konj toliko oporavio da se usudio s njime poći na kratak put. Uputio se po tragovima prema brežuljku. Bila je mjesečina i tragovi kopita dobro su se vidjeli. Nakon dvije milje našao je Kalispela Drakea. Njegov je konj stajao blizu drveta i njištao.

Kalispel je bio obješen o laso. Izgledao je tako sitan i malen. Kad ga je Clay skinuo s drveta, ustanovio je da je Kalispel mnogo laganiji no što je izgledao.

Kalispel se vjerojatno borio, jer u njegovu su revolveru nedostajala tri metka. Bio je ranjen u slabinu. Clay osjeti kako ga obuzima mržnja. Bilo je očito da je Kalispel ukrao stoku. Ali tko daje Bartu Chishamu pravo da objesi čovjeka? O tome je Clay razmišljao dok je Kalispela omotao u pokrivač i njegovu tijelo pričvrstio o sedlo.

* * *

Bilo je gotovo podne kad je Clay ugledao Broken Arrow. Jahao je tik do ulaza u dućan i kimnuo glavom u znak pozdrava sjedokosom čovjeku koji je izašao pred vrata.

— Ovo je Kalispel Drake — reče Nicku Carlsonu. — Našao sam ga obješenog o granu. U njegovu džepu ima nešto novca.

Ukoliko ne bude dovoljno za pogreb, ja ću platiti ostatak. Je li to u redu? Sigurno se nije sâm objesio.

Nick Carlson promatrao ga je i pogledavao na malo, beživotno tijelo omotano u pokrivač i koso položeno preko sedla.

— Ne, to Kalispel očito nije sâm učinio — promrmlja. — Dakle, ipak su ga uhvatili. — Nastavi tiho kao da govori sâm sebi. Zatim njegove ravnodušne oči živnu.

— Da, to sam ja — reče Clay i dobaci mu uzde starog konja.

Ovaj ga pogleda u nevjerici. — Ne izgledaš baš osobito, Clay, momče.

— Ni ti, a ni ovaj jadni grad ne izgledate baš sjajno. — odgovori Clay, okrene konja i odjaši.

Jašio je niz jedinu ulicu do hotela. Još se zvao »Pioneer hotel«. Na crnoj ploči uz ulaz bijaše kredom napisano što ima danas za ručak: ovčje meso s mahunama, krumpir, pita od jabuka i kava. Clay još snažnije osjeti glad.

Unutra je bilo popunjeno nekoliko stolova. Ošto su promatrali došljaka. Nitko od gostiju nije ga poznavao. Poslije njega udoše još dvojica, ali njih je poznavao. Pozdravili su ga.

Dakle, već su razgovarali s Nickom Carlsonom, znali su tko je i da je doveo u grad mrtvoga Kalispela. Sjeli su ipak za drugi stol. Nije mu bilo krivo. Neko je vrijeme nepomično sjedio, opustio se i osjećao kako iz njega izlazi sav umor. Bio je slab od gladi.

Kad se njegovu stolu približila konobarica, digne pogled. Prepoznao je Rosu, iako je nije vidio nekoliko godina. Zajedno

su doživjeli mnogo lijepih trenutaka, tada, u Cansas Cityju. Sasvim se jasno toga prisjetio. Bila je jedna od najljepših djevojaka u noćnom lokalnu »Raj-ska ptica«. Tada je imao pune džepove novaca. S Rosom je otputovao u Saint Louis... Idila je bila završena za nekoliko tjedana. Rastali su se kao prijatelji i nikada više nisu ništa čuli jedno o drugome.

Sada je stajala ovdje pokraj njegova stola.

Postala je starijom. Imala je gotovo dvadeset i osam godina, a bila je obučena vrlo strogo, kao žena. Ipak, bila je još zgodna i ugodno ju je bilo pogledati. Ni jednim trzajem na licu nije pokazala da ga je prepoznala. Clay naruči jelo i ne reče ništa. On se također pravio kao da je nije prepoznao. Poslije je čuo kako ju je netko od gostiju nazvao gospodom Meafitt. Tada mu je postalo jasno.

Bret Meafitt bio je vlasnik hotela. Bilo mu je oko četrdeset godina i bio je oko petnaest godina stariji od Rose. Na vratima kuhinje pojavi se za trenutak bikovska pojava opasana kuhinjskom pregačom.

Oho, pomisli Clay, dakle Bret Meafitt kuha sâm svojim gostima. Ali uvijek je to radio — kuhao i pekao za svoje goste. Njih su dvoje zaista bili vrlo marljiv par.

Meafitt mu mahne i poviče da je odzvanjalo cijelom prostorijom:

— Dobro došao, Clay! Upravo sam čuo da si se vratio. Sada nemam vremena, ali sigurno ćemo se još vidjeti, zar ne?

— Hoćemo, sigurno, ovu ću

noć provesti u tvom hotelu – odgovori Clay.

Svi su gosti slušali i promatrali ga. Šutke je jeo, a kad je završio, htio je pojesti još jedan obrok premda je bilo obilno. Bio je još gladan, ali ipak odustane i plati Rosi Meafitt. Zatim izađe.

Uputi se u dućan. Podnevni odmor je prošao pa nađe za tegom Johna Jenkinsa.

– Ovdje sam i gradski šerif – reče dućandžija – a vodim i spisak stanovništva. Kalispela Drakea upisao sam među mrtve. Morate mi potpisati izjavu gdje i kada ste ga pronašli, Clay. Ali više se ništa ne može učiniti.

Clay se samo posprdno nasmiје. Zatim nabavi neke potrebne stvari.

– Zadržat ću Kalispelova konja, sedlo i kolt jer Kalispel nije imao rodaka. Pobrinut ću se da Kalispel dobije pristojan pogreb.

S nekoliko zamotuljaka pod rukom napusti dućan i uputi se u hotel da potraži sobu. Iznajmio je kadu i uživao u kupanju. Na njegovu suviše mršavom tijelu vidjelo se nekoliko svježih ožiljaka. Večeru je naručio u sobu, a Rosa ju je osobno donijela i šutke je postavila na stolić kraj prozora. Zatim mu se obratila:

– Hvala ti, Clay. Bilo je vrlo plemenito od tebe što si se pravio kao da se ne poznajemo.

– Zašto plemenito? – upita.
– Nikad ne bih učinio ništa što bi te povrijedilo. Mi smo stari prijatelji, Rose. Jesi li sretna?

Ona ga pogleda smireno.

– Bret Meafitt je prvi čovjek koji me zaista voli od sveg srca.

Prema meni je neobično dobar. A i ja mu želim ostati dobra žena. On zna moju prošlost. Još danas ću mu ispričati da sam te poznavala prije njega.

* * *

Bio je prvi gost za doručkom, a Bret Meafitt ga je sâm posluživao.

– Rose mi je sve ispričala. Meni nije važno što je prije bilo. Ona je dobra i marljiva žena. Želim da je ovdje poštuju i...

– U redu, Brete. Ja također poštujem gospodu Meafitt i lupit ću po zubima svakog tko bude imao drugo mišljenje. Bio sam lud, a ti nisi. Želim vam svaku sreću.

Clay brzo završi s doručkom i ubrzo napusti grad na Kalispelovu konju. Jašio je polagano preko brežuljaka i služio se kraćim puteljcima. Većina doseljenika je otišla i kolibe su propadale. Goveda su pasla posvuda, a sva su nosila žig Chishama, veliki CH znak. Kad se približio kolibi, ugleda ispod krova verande dva muškarca što su sjedila: Bart Chisam i Thor Quade. Ostali se momci nisu vidjeli, vjerojatno su odjašili za govedima na pašnjake.

– Dobro došao kući – podrugljivo će Chisham kada je Clay sjašio i uputio se na verandu.

Clay samo šutke kimne. Čvrsto pogleda u oči Quada i bio je svjestan da osjećaju istu odbojnost. Quade izdrži njegov pogled, a Chisham se samo smješkao

– Znao sam da ćeš doći ovamo – reče ljubazno se smiješeći. – Budući da sam ionako

pošao u obilazak, pričekao sam te ovdje. Jesi li razmislio o prodaji?

Clay mu ne odgovori. Uputi se u kuću. Vrata su bila otvorena.

Velika kuhinja sad je služila Chishamovim ljudima. Posvuda je bilo prljavo i neuredno. Zaudaralo je na znoj, duhan, kožu i viski. Ovdje su boravili ljudi koji nisu mnogo polagali na čistoću.

Clay se vrati na verandu i pogleda Berta Chishama. Ono što mu je rekao bilo je nepromišljeno.

– Vratio sam se kući. Ti više ne možeš upotrebljavati moju kolibu i pašnjake, Barte. Tvoji jahači neka već danas napuste kolibu i sa sobom ponesu svu prljavštinu.

Bart Chisham se samo cerio. Njegov revolveraš ispusti neki posprdni glas, gotovo kao smijeh. Chisham se nasmije i udari se po slabinama.

– Aah, vidim da želiš postići veću cijenu – no dobro! Šest tisuća dolara! Ali to je moja posljednja ponuda!

– Ti me očito ne razumiješ, ja sam se zaista vratio kući – reče Clay.

Bart Chisham ga pogleda pokušavajući odgonetnuti što Clay zapravo misli, pa samo odmahne glavom.

– Ili izigravaš ludog pobjednika, koji nikada ne gubi, ima pune džepove novaca i osjeća se svuda kod kuće – ili hoćeš biti jadni doseljenik što želi živjeti u svojoj kolibi. Ideš iz krajnosti u krajnost.

– A osim toga, jučer je vidio čovjeka obješenog o drvo – promrmlja Quade i približi se

ogradi verande. – Robinsone, vi ne možete povisivati cijenu, jer sve to ne mora gospodina Chishama uopće ništa stajati – ama baš ništa – ukoliko vas pošaljem do vraga kao i mnoge druge prije vas!

– Želite me možda objesiti o granu? – odgovori Clay i čvrsto ga pogleda u oči.

Thor Quade kimne.

– Možda. Uvijek postoji mogućnost da se nekog otarasimo – ovako ili onako. Samo se budala buni protiv moći kojoj nije dorastao. Vi ste došli ovamo samo zato da biste istisnuli nekoliko dolara više. A sada uzmite ono što vam se pruža i nestanite, inače ste ludi.

Bart Chisham tiho se nasmije.

– Oko čega se mi ovdje prepiremo? – upita i digne se, baci ostatak cigare na zemlju i uputi se do stuba verande. Ne pogledavši Claya, nastavi:

– Clay, ja moram dobiti ovu zemlju. To otvoreno priznajem. Potrebna mi je radi potoka koji je ovdje nastao od vodopada Chadron. U ovoj zemlji je zakon vode važniji od pašnjaka, jer pašnjak pripada onome tko ima vodu.

– To znam i ja – nevoljko se nasmiješi Clay Robinson. – Zbog toga me ne može tvoj krvnik i revolveraš Quade ubiti kao što je ubio Kalispela. Tebi je potrebna prava povelja o vlasništvu, zar ne?

– A ja ću je dobiti – mirno odgovori Bart Chisham. Udalji se od verande, a njegov ga je predradnik slijedio. – Ti imaš samo osam stotina dolara, koje ćeš brzo potrošiti. Već ćeš se predomisliti. Moji se ljudi neće

odavde maknuti. Meni je tvoja zemlja potrebna. Ako ja u ovoj zemlji nešto zaželim, tada to i dobijem.

Nakon tih riječi obojica odjašu. Clay također odjaši duž potoka prema jugu kroz kanjon, koji je bio toliko uzak da mu je konj gazio kroz potok. Stigne do male udoline i ugleda kuću Elliotovih. Pogled na ovu kuću bijaše mu jedini radosni trenutak od njegova povratka. Kuća nije bila zapuštena kao ostale. Uz kuću je bio i vrt, a u vrtu je neka žena prostirala rublje. Možda to i nije bila žena već djevojka, djevojka svijetle kose.

Zar je ova djevojka ona mala mršava djevojčica velikih smeđih očiju?

Ona ga opazi i okrene se prema njemu. On dojaši do vrta i pozdravi.

— Jeste li vi Ann Elliot? — ozbiljno je upita.

— Clay! — poviče djevojka — dakle vratio si se kući! Da, ja sam Ann. U osam godina djevojčica se više izmijenila nego mlađić koji je prošao pola svijeta. Prepoznala bih te da sam te susrela i na ulici nekoga velikog grada. Uđi u kuću, Clay!

Srdačno ga pozove, u njenom se pogledu ocrtavala radost zbog ovog susreta. Ona pođe duž ograde, a on je s druge strane polagano jahao, tako da su se jednakom brzinom kretali s obje strane. Tek u dvorištu ispred kuće više ih nije razdvajala ograda. On sjaše i pruže si ruke.

Ona ga pogleda sa smiješkom, ali potisne svoju znatiželju i ne zapita ga ništa, samo ga lagano udari po ramenu. Gledao

je za njom kako je kroz verandu nestala u kući.

Polagano se osvrne oko kuće. Zamijeti staju, tor i šupu, gdje je bila radionica s mnogo alata za sve poslove koji su potrebni u gospodarstvu.

Noel Elliot sve je te godine bio vrlo marljiv gospodar. Po stoci i konjima u koralu vidjelo se da su dobitno timareni.

Noel Elliot bio je zaposlen oko sasvim novog koralu. Kad mu se Clay približio. Elliot se uspravio, otro znoj sa čela i rekao malo suzdržano:

— Oh, čuo sam već da si ponovo kod kuće. Nisam vjerovao da ćeš nas posjetiti. Chisham kupuje tvoju zemlju, zar ne?

— Ali ja je ne želim prodati — promrmlja Clay i sam se iznenadi odlučnosti u svom glasu.

Promatrao je Noela Elliota. Bio je srednje visine i djelovao je nekako tromo, više kao farmer nego kao stočar.

— Ako Chisham želi tvoju zemlju, on će je i dobiti. Nema smisla da mu se suprotstaviš. Inače...

On zašuti a Clay nastavi:

— ... će te uništiti kao na primjer, Kalispela Drakea. Noel, mi smo bili prijatelji. Ali sada ne zamjećujem da se raduješ našem ponovnom susretu.

— Ne, ne radujem se. Osam godina je dugo vrijeme i mnogo se toga izmijenilo. Sada mi je trideset godina i ne bih želio još jedanput početi od početka. Dobro se slažem s Bartom Chishamom. Mislim da sam mu ovdje jedini prijatelj. Njemu je potreban prijatelj, razumiješ li? On je velik momak, čovjek mu se na-prosto mora diviti. Jednog će dana postati jedan od najmoć-

njih ljudi ovdje u okrugu. Ann mu se također divi. Ja se čvrsto nadam da će se udati za njega. Sada znaš sve – ili?

Clay Robinson kimne glavom. Oštro je promatrao Noela Elliota kako bi što dublje proniknuo u njegove skrivene misli.

– Otkako je Bart moj prijatelj, u nas je sve napredovalo. Uskoro ću unajmiti i jednog pomoćnika. Pokušavam se baviti uzgojem goveda. Goveda su traženija od konja.

– Mnogo sreće! – reče Clay i udalji se osjećajući gorčinu. Noel je bio njegov prijatelj – a sada živi u sjeni Berta Chishama. Ali živi na poseban način – drukčije od ljudi u tome kraju.

Bart Chisham želi dobiti Ann i stoga štiti svog budućeg šurjaka. Noel to točno zna. Uobrazio je da je Chishamu potreban kao prijatelj.

Ali on je zapravo kukavica!

Stigao je do proćelja kuće. Ann je upravo otvorila vrata.

– Da li si razgovarao s Noelom? – upita ga nesigurno.

Clay potvrdi.

– Ne mogu ostati na ručku. Žao mi je, ali vjerujem da Noelu nisam dobro došao. Noel živi u sjeni Berta Chishama. A što ti misliš o tome?

Bilo je to jasno i otvoreno pitanje.

– Ne znam kakvo ja to čudo čekam. Prema Noelu osjećam samilost. On vjeruje da ja mogu sebe i njega spasiti da nas Bart Chisham ne otjera. On vjeruje da će Chishamu uspjeti da se udam za njega. Ali to neće nikada biti. Kad to jednom spozna, mržit će nas više nego sve osta-

le ljude u ovom kraju. Sada znaš sve, Clay!

On kimnu glavom. Odveže konja i vine se u sedlo.

– Ne napuštaj nadu! – reče i odjaši.

III

Pošto je jašio oko pola sata, zaustavi se i malo sagne kako bi otjerao obada s vrata konja. Ovaj ga brzi pokret spasi, jer ga samo okrzne metak koji je vjerojatno bio namijenjen njegovom lijevom ramenu. Bol nije bila jača od udarca bičem.

Nigdje nije bilo zaklona. Podmukli je strijelac dobro odabrao mjesto. Clay u dijelicu sekunde shvati da ga jedino brzina može spasiti. Brzo okrene konja, sagne se u sedlo i divlje vikne. Ponovo je postao divlji jahlač rodea – što je uvijek i bio. Vjerojatno je bilo u ovoj zemlji malo ljudi koji su bolje jahali od njega.

Tako su čovjek i konj priljubljeni jahali uz obronak do grebena. Kretali su se u bezglavoj jurnjavi, a kako je zemlja bila pokrivena grmovima koji su dosežali konju sve do koljena, on je povremeno posrtao.

Zatim začuje i drugi hitac. Metak projuri uz slabine konja između Clayovih koljena.

Clay ponovo divlje povikne i opali prema pušci, koja je dođuše imala veliki domet ali se poslije svakoga ispaljenog metka morala ponovo puniti.

Clayu su preostala samo još dva metka u revolveru kada je napokon otkrio sakrivenog strijelca, jer se on malo podigao iz zaklona da bi opalio i treći hi-

tac. Udaljenost je bila samo trideset metara.

U tom trenu hitac pogodi među oči konja, koji podigne glavu i tako djelomično zakloni jahača. Životinja je trčala još nekoliko koraka, a zatim se Clay oslobodi sedla, sklizne polagano s konja držeći revolver u ruci i sklopča se na zemlji. Zatim se počne kotrljati. Svakako je morao stići protivnika prije nego što ovaj uspije opaliti i četvrti hitac.

I uspio je. Strijelac koji je pucao iz zasjede skoči iz zaklona i pobjedonosno zaviče jer je vjerovao da je pogodio Claya. Tek kad je zamijetio da se Clay miče, ponovo počne puniti pušku za četvrti hitac. Bio je to Noel Elliot.

Ali bilo je prekasno. Clay počne pucati i metak pogodi Noela u lijevo rame. Noel Elliot bolno zajauče, ispusti pušku i padne na zemlju. Clay mu se polagano približavao. Hvatao je zrak i imao još u ruci revolver.

— No, ispali i ostatak, Clay! — promuklo izusti Noel, a lice mu se bolno zgrči.

Desnom rukom pritiskao je ranjeno rame.

— Huljo! — gorko promrmlja Clay. — Bili smo prijatelji, a sada si me htio podmuklo ubiti iz zasjede. Što sam ti učinio?

Noel Elliot samo je teško gutao pljuvačku. Ranjeno ga je rame boljelo i krvarilo.

— Zašto nećeš dati svoju zemlju Bartu Chishamu? Želiš ostati ovdje, a ja sam to morao spriječiti. Radi Ann... Ann te voljela već kao četrnaestogodišnja djevojčica. Svih ovih godina pratila je tvoje kretanje. Bila je obaviještena o svim tvojim rodei-

ma, sakupljala je sve izreske iz novina o tvojim uspjesima. Ali sada se ne smije u tebe zaljubiti. Mora postati ženom Barta Chishama, sve su moje nade uprte u njega, s njim želim...

U to se onesvijesti, jer se suviše uzbudio... Clay se okrene i ugleda Ann kako se približava na konju. Sjašila je, požurila do brata i bacila se kraj njega na koljena.

— Rana nije opasna po život — reče Clay. — Uzet ću tvog konja i poći po kola. Pričekaj ovdje kraj Noela.

Zatim se uputi do svog mrtvog konja, uzme s njega sedlo i stavi ga na Annina konja.

— Ostavljam ti Noelova konja. Ovoga uzimam u zamjenu za svoga. Da li je to možda tvoj ljubimac, Ann?

Ona odmahne glavom.

— Ne, to je bio prvi konj kojeg sam uhvatila u koralu. Samo ga zadrži Clay. Pa i tebi rame krvari!

— Metak me samo okrznuo — promrmlja on i uzjaši.

— Zar te htio ubiti? Čula sam nekoliko hitaca iz njegove puške. Slučajno sam otkrila da u kući nema njegove puške, njegova konja i sedla. Prošlo je prilično vremena dok nisam osedlala konja i pronašla njegove tragove. Clay, zar te zaista htio ubiti?

— Da, htio me ubiti jer ne želim prodati svoju zemlju Bartu Chishamu i namjeravam ostati ovdje. I jer vjeruje da... — on prekine oklijevajući.

— Govori dalje! — ozbiljno reče Ann Elliot.

— Jer vjeruje — ukoliko ostanem ovdje — da ću spriječiti da

se udaš za Barta Chishama – ovaj put Clay izgovori rečenicu do kraja. – Htio me ubiti i tako spriječiti Shishamu i sebi neprilike.

Nakon tih riječi odjaši da bi doveo kola. Kad se vratio s kolima, djevojka je još klečala kraj ranjenog brata.

– Pregledala sam tragove i ustanovila da te htio ubiti iz zasljeđe. Nisi se imao kamo skloniti i zato si ga samo ranio iako je dva puta pucao na tebe. Mogao te ubiti. Clay, zar si zaista toliko plemenit?

On je ozbiljno pogleda.

– A zašto da ga ubijem?

Ann sjedne na kočijaško sjedalo i uzme uzde u ruke. Clay sveže njena konja straga za kola, a on je jašio za njima. U nepuna pola sata stigli su pred kuću. Unijeli su Noela i stavili ga na krevet.

– Odmah ću ti poslati liječnika – promrmlja Clay.

– Hvala – kaže Ann i približi mu se. – Hvala ti, Clay, što nisi ubio Noela. Nitko ti ne bi mogao zamjeriti ni da si to i učinio.

Pride mu sasvim blizu, on joj rukom podigne bradu, pomiluje je po kosi i promrmlja:

– Trebao sam se vratiti kući nekoliko godina prije. Zašto li sam samo tako dugo čekao?

Ona mu ne odgovori, samo je mirno stajala i gledala ga u oči.

Mogao ju je poljubiti – ali to ipak nije učinio.

– Ne gubi nadu. Prije sam se mnogo družio s Noelom. Bili smo prijatelji. Mislim da je lud od straha. Kad se prestane bojati Chishama, bit će ponovo sve kao i prije.

Nježno je pogladi po obrazu. Zatim izađe i odjaši u pravcu grada.

Kad je stigao u grad, obavijestio je liječnika o nezgodi, odveo konja u najamnu staju i otišao na ručak. Zatim je u dućanu kupio vreću namirnica i ostalih potrepština jer je neko vrijeme namjeravao ostati sám. Kad je sve platio, ostalo mu je točno sedam stotina dvadeset i sedam dolara.

– Doći ću po to tek nakon Kalispelova pogreba – kaže Johnu Jenkinsu.

Zanoćilo je. Sunce je zašlo za brežuljke i nebo je bilo obojeno crvenom bojom poput boje pakla. Pred salunom Broken Arrowa bilo je privezano o ogradu nekoliko osedlanih konja. Svi su nosili Chishamov žig. Dakle, svi njegovi jahači stigli su u grad.

Clay odluči rano poći spavati. Ali prije toga htio je pogledati konje u najamnoj staji. Možda bi dobro bilo da kupi još jednog konja kojeg bi mogao upregnuti u kola.

Žarko crveno nebo sve je više postajalo ljubičasto i tamno plavetnilo je bojilo nebo od istoka prema zapadu. Dvorište staje bilo je gotovo tamno. Ali u staji je gorjela uljanica i ugodno obasjavala prostoriju. Clay Robinson ipak je oprezno koracao. Bio je napet i osluškivao je svaki šušanj, a u ruci je držao spreman revolver. Bio je pripravan na svako iznenađenje. Zagledavao se u polumračne pregrade očekujući skrivenu opasnost.

Ali iznenađenje je došlo odozgo.

Clay je okrenuo glavu da vidi gdje je konjušar. Najednom začuje iza sebe šum. Htio je skočiti u stranu, ali bilo je prekasno. Iznad vrata stajali su veliki balvani, a na jednom je stajao čovjek. Čovjek je skočio na Claya, udario ga obim koljenima u leđa, zatim ga šakama lupio po šesiru i oborio na zemlju.

Clay se pokušao boriti, ali osjećao se kao oduzet. Oba neočekivana udarca u leđa tako su ga pogodila da je ostao bez zraka i bojao se da će se ugušiti. Nije se mogao ni pomaknuti, a za nekoliko trenutaka izgubio je i svijest. Čovjek koji ga je napao svom težinom je udarao njegovim čelom o kameni pod.

— Ovo je bilo brzo obavljeno, Jube, zar ne? — reče muškarac svome drugu koji se približavao s dvorišta gdje je bio sakriven iza kola. Zatim se sagne do Claya i pretraži ga. Pronađe novac i oduzme mu ga. Nekoliko trenutaka obojica su promatrala onesviještenog Claya.

— Da, to je išlo brzo — ponovo reče napadač. Bio je to visok, krupan čovjek, ali okretan i spretan poput Indijanca. Onaj drugi bio je znatno niži i mršaviji. Imao je uza se dva revolvera i nosio ih je gotovo na isti način kao i Thor Quade, glavni revolveraš Berta Chishama. Sagnuo se, uzeo Clayu Robinsonu srebrne mamuze i odvagao ih u ruci.

— To je rodeo-nagrada — reče i uspravi se. — Podimo, Jube!

Nakon dužeg vremena Clay se ponovo osvijestio. Pokraj nje ga čučao je stari konjušar, koji je ovdje bio u noćnoj smjeni, sretan što ima mirnu službu nakon mukotrpnog života na pašnjacima, koji mu nije mogao donijeti mirnu starost.

Promatrao je kako se Clay s mukom uspravio i jaučući ote-turao do valova da se tamo osvježi.

— Vi, dakako, ne znate ni o čemu ništa — gorko ga upita Clay, stenjući od bola.

— Zaista ništa ne znam — odgovori stari kauboj. — Na trenutak sam izašao, straga kod koralja oglasio se vuk. Morao sam pogledati što se tamo zbiva.

Bila je to očita laž. Clay je to znao, a i starac je znao da mu Clay ne vjeruje. Sigurno je bilo samo to da je starca netko namjerno udaljio. Ali to starac neće htjeti priznati. Možda je o tome ovisilo njegovo namještenje. Napokon, i ova se najamna staja uzdržava od velikoga Chishamova ranča.

Clay oprašuje odjeću i pretraži džepove. Tako ustanovi da su ga opljačkali i uzeli mu mamuze. Bolovi su počeli popuštati. Polagano se počeo oporavljati. Shvatio je da je to bila opomena.

Bart Chisham je načinio grešku kad mu je u nastupu velikodušnosti dao osam stotina dolara u ime odštete. S tim novcem nije on bio više samo siromašna litalica, čak je mogao i praviti planove. Sad je njegova budućnost izgledala mnogo lošije. Ponovo je bio siromašan. Vjerojatno bi bilo najpametnije da se više ne inati nego da proda

zemlju Bartu Chishamu. Prodajom će dobiti šest tisuća dolara. Tim novcem mogao bi napustiti ovaj kraj i negdje drugdje početi ispočetka. bilo je mnogo uspješnih ljudi koji su našli sreću s mnogo manje novca.

Sve mu se to vrzmalo po glavi dok je sjedio na rubu valova i pomalo se oporavljao. Najednom se zapitao zašto li su mu oduzeli mamuze?

One su, doduše, bile srebrne, ali njihova je vrijednost bila simbolična. Osim toga, njegovo je ime bilo ugravirano u kotačić, a pisalo je da je to rodeo-nagrada. Zbog čega su mu oduzeli mamuze?

Počeo je o tome razmišljati i zaključio da za to postoje dvije mogućnosti. Možda su ga opljačkali po nalogu Chishama da ponovo bude siromašan kao što je bio kada je stigao ovamo. Ili će upotrijebiti te mamuze kako bi ga optužili za nešto što nije počinio?

Ali što su to naumili?

Clay Robinson osjećao je kako u njemu raste bijes.

Odluči da će se boriti.

Pogleda konjušara i reče:

— Opljačkan sam. Ne mogu ništa platiti za konja. Uzet ću ga i ostati vam dužan.

Starac bez riječi kimne glavom i kroz zube ispljune duhan koji je upravo žvakao. Promatrao je Claya kako izvodi konja iz pregrade. Uto ugleda pored valova svoj revolver, koji je odskočio kada je bio napadnut. Podigne oružje i stavi ga za opasač.

Počinili su grešku, pomisli, osim novca i mamuza morali su mu oduzeti i revolver. Na ulici je tiho, a pred salunom ni-

je više bilo svezanih konja. Stigao do hotela i u predvorju sretno Breta Meafitta. Meafitt ga pogleda, nije mu izbjegla rana na Clayevu čelu.

— Što se dogodilo? — upita ga.

— Napadnut sam i opljačkan — odgovori Clay. — Ne mogu ti platiti račun.

— Pah — odmahne rukom Bret Meafitt — ako je samo to.

— Otići ću u svoju kolibu — suho reče Clay.

— Bret Meafitt trenutak je razmišljao, a zatim reče:

Imam dobru pušku. Nije mnogo upotrebljavana i bilo bi mi drago da se malo iz nje puca. Hoćeš li je malo iskušati? Imam dovoljno municije.

Clay je oklijevao. Ali znao je da se neće moći održati bez dovoljno oružja. Puška mu je bila i te kako potrebna.

— Dobro, uzet ću je i iskušati!

IV

Poslije ponoći približavao se svojoj kolibi. Uza se je na konju imao pričvršćenu vreću iz dućana. Na sreću, te je stvari odmah platio. Tako je imao barem hrane za nekoliko dana i neke neophodne sitnice.

Zaustavio se kod potoka između visokog žbunja i drveća, svezao konja, uzeo pušku i otputio se pješke do svoje kuće.

Na verandi je sjedio neki čovjek. Clay ga spazi tek kad je ugledao žeravicu njegove cigarete. Malo zatim čovjek baci u luku gorući oblak cigarete u dvorište.

Čovjeku na verandi nije se moglo neopazice prići. Morao

bi prijeći preko dvorišta i do-
moći se zaklona kuće – a za to
su jedva postojali izgledi.

Bilo je dakle nemoguće da to
pokuša.

Napokon mu dođe spasono-
sna misao. Produži duž potoka
sve do improviziranog vodovoda
od raspolovljenih i izdubljenih
debla. Upotrijebi ih kao
zaštitu i zaklon te otpuza do vodo-
sprema koji se sastojao od
dubokog korita. Stigavši tamo,
ostane mirno ležati, zatomivši
čak i disanje. Strpljivo je ležao,
a to mu je ionako dobro došlo
jer ga je užasno boljela glava i
jedva je podnosio bolove u leđi-
ma.

Tako je ležao sat-dva. Uskoro
je počelo svanivati. Noćne živo-
tinje su se umirile a dnevne su
se počele buditi.

Ukoliko su Clayova predviđa-
nja bila točna, čovjek koji je
stražario od ponoći uskoro će
se morati pobrinuti za doručak.
Vjerojatno će se oprati uz potok
i doći ovamo po vodu. Tako će
doći i do Claya. Njegova je
računica bila točna i čekanje se
isplatilo.

Chishamov kauboj ubrzo se
uputi sa dva vedra po vodu. Ti-
ho je zviždukao i stigao do dru-
ge strane vodosprema.

Clay je čekao dok on nije uro-
nio posude u vodu i čekao da se
napune te da ih izvuče. Skoči s
druge strane i čovjek ugleda ci-
jev revolvera.

– Samo mirno – reče Clay.

– Nemojmo ovo divno jutro re-
metiti bilo kakvom bukom.

Chishamov jahač bio je neki
hladnokrvni momak i nije se
suviše prestrašio.

– Bila je to izvrсна varka.
Strpljivo poput vuka vrebao si

na žrtvu. No dobro, a što sada?
Ti si sigurno Clay Robinson.
Upozorili su nas da te se čuva-
mo. Vjerojatno će me najuriti s
ranča što sam se dao tako jefti-
no nasamariti – mirno je dalje
stajao s vedrima u rukama.

Vjerojatno je htio dobiti na
vremenu i još malo popričati.
Tako bi se možda povećali iz-
gledi da se probudi netko od
njegovih drugova ili barem po-
gleda kroz prozor.

Clay mu nije pružio tu prili-
ku. Obiđe korito s vodom i
oduzme mu kolt. Zatim ga je
tjerao ispred sebe sve do veran-
de uperivši mu revolver u leđa.
On sâm ostane stajati na vrati-
ma.

Kroz prozor i vrata dopiralo
je dovoljno svjetla. Clay se po-
makne u stranu. U velikoj pro-
storiji spavala su dva čovjeka.
Još se nisu probudili. Šumovi
koje su možda čuli u polusnu
svakog su jutra bili jednaki.
Stražar je uvijek pripremao do-
ručak i donosio vodu. Na to su
već bili naviknuti.

Clay se pitao jesu li samo njih
dvojica u kući. Držao je revol-
ver u ruci, i oprezno se prikra-
dao otvorenim vratima. U nje-
govoju sobi nije bilo nikoga, ali u
spavaćoj sobi njegovih roditelja
bijahu još dvojica. Jedan od njih
se nemirno okretao, činilo se
kao da će se uskoro probudi-
ti.

Clay je uhvaćenog čovjeka
neprestano držao na nišanu.
Nije mu mogao izmaći nijedan
njegov pokret. Postavi se na
vrata tako da je mogao proma-
trati obje sobe.

– Hajde, probudi ih, ali tako
da ne prave nikakve gluposti,
jer inače ćeš ti biti prvi na re-
du.

Čovjek kimne glavom. Shvatio je u kakvoj se opasnosti nalazi ukoliko jedan od momaka ne shvati ozbiljnost položaja. Znao je da bi Clay Robinson u tom trenutku odmah počeo pucati. Zato poviče:

– Dižite se, momci! Imam jedno iznenađenje! Probudite se i pogledajte sami!

Momci su mrmljali, stenjali i protezali se. Ali najednom im je svima postalo jasno da se zbiva nešto neobično.

– Ustanite! Pogledajte i ne pravite nikakvih gluposti! – upozori ih njihov drug na opasnost.

Sve je bilo tiho. Oni su se probudili, suspregnuli dah i pokušali shvatiti situaciju.

– Ukoliko netko od vas ima kolt ispod pokrivača, neka ga ne dodiruje – hladno i odlučno reče Clay Robinson. – Inače ću pucati! Hajde, ustajte i izađite napolje!

Posljednje je riječi izgovorio odlučno, zatim opali u znak opomene dva hica u zrak. Shvatili su da je to zaista ozbiljno i polagano se počeli dizati sa svojih postelja.

Momak kojeg je Clay prvog uhvatio reče gorko:

– Momci, to je Clay Robinson, kojem sve ovo pripada. Vjerojatno ste čuli da svoje rodeo-nagrade nije dobio samo zbog izvrsnog jahanja nego i zbog dobrog rukovanja revolverom. Ima me na nišanu, nemojte praviti nikakve gluposti.

Naokolo je ležalo dosta oružja a opasači bijahu obješeni o krevete. Ali nitko se ne maši oružja.

– Izlazite napolje! – oštro zapovijedi Clay.

Oni poslušашe, a jedan od njih ljutito promrmlja:

– Samo smo u donjem rublju – ako naiđe neka žena...

Izađoše i oni iz spavaće sobe njegovih roditelja. Clay ih je sve držao na nišanu.

– Idite ravno i ne skrećite za ugao! Svakako ću vas stići!

Psovali su i ljutito negodovali, sve svjesniji bruke.

Kad su se sakupili u dvorištu, Clay poviče s verande:

– Što još čekate? Preuzimam natrag svoju kuću i pašnjake. Uzmite svoje konje i nestanite!

Oni su se u čudu pogledavali.

– Pa nećemo valjda otići samo u donjem rublju i bez naših osobnih stvari.

Clay se samo smješкао.

– Kad odete, očistit ću kuću. Što nije moje izbacit ću napolje kod potoka na jednu gomilu. Jedan od vas se može vratiti i sve pokupiti. Ali samo jedan! Već sam rekao Bartu Chishamu da napustite moju kuću i da uzmete sve svoje stvari. Nije moja krivnja što ste još ovdje. Dakle, nestanite! Ionako ste bespravno boravili u mojoj kući i na mom zemljištu.

Oklijevali su i međusobno se pogledavali. Jedan će promuklo:

– Bar bi nam mogao dati hlače, Clayu Robinsone!

– No dobro, neka jedan od vas uđe u kuću i pokupi sve vaše stvari, ali oružje neka ne dira!

Nakon tih riječi napusti verandu i obide skupinu, a zatim ispred sebe propusti jednog od momaka da uđe u kuću i pokupi stvari.

Ovaj je uzeo samo košulje, hlače i čizme. Clay je stajao s uperenim revolverom kraj njih dok se nisu svi odjenuli. Zatim se s njima uputi do korala. Promatrao ih je dok nisu izveli konje i osedlali ih. Kad su već bili u sedlima, glasno poviče:

— Sada me još jednom poslušajte, momci!

Oni zastanu očekujući.

— Bart Chisham će možda od vas ili ostalih svojih ljudi zahtijevati da me odavde otjerate. Kažem vam, nemojte ni pokušavati. Čvrsto sam odlučio ostati ovdje. Inače će vas to stajati mnogo krvi, a možda će poneki od vas biti i ubijen. Bolje nemojte ni pokušavati! Recite Chishamu i njegovom upravitelju da imaju tjedan dana vremena da otjeraju stoku s mojih pašnjaka. Samo tjedan dana! A sada idite!

Nisu ni pokušavali poslužiti se bilo kakvim trikom, što nije značilo da su kukavice. Bili su samo dovoljno iskusni i promišljeni da ništa ne pokušavaju u ovom trenutku. Ali zato su još bili opasna banda. Udaljili su se bez riječi.

Clay Robinson je gledao za njima, znao je da će sada morati biti neprestano na oprezu.

* * *

Bio mu je potreban cijeli dan da počisti kuću onako kako je to želio. Ono što nije bilo njegovo, a moglo je još poslužiti, odnio je dolje do potoka. Sve su to bile stvari Chishamovih ljudi koji su boravili u njegovoj kući. Ali u kući se nalazilo i mnogo neuporabljivih stvari, koje je jednostavno spalio. Iznio je i suvišne drvene ležajeve i zapalio

ih zajedno sa slamaricama. Tek kasno poslije podne kuća je bila donekle čista, ali vrlo oskudno opremljena.

Te je večeri Clay Robinson imao neki čudnovat osjećaj koji nije mogao objasniti. Tek navečer kad je pripremio večeru i imao nadohvat ruke spremnu pušku mogao je objasniti taj svoj osjećaj. Osjećao je da je napokon stigao kući. To je bila njegova kuća, nalazio se na vlastitoj zemlji. Osam godina se potucalo naokolo, ali nigdje se nije osjećao kao kod kuće. Živio je kao nomad i povlačio se od jednog rodea do drugog. Bio je lovac na nagrade. Sada — prvi put — zaista je osjećao kako je to imati vlastitu kuću. U tom je času mogao bolje razumjeti Noela Elliota. Strah da bi ga Bart Chisham mogao protjerati sasvim ga je slomio i nije želio ništa drugo nego da zadrži njegovo prijateljstvo. A činjenica da je Chisham snubio njegovu sestru još mu je više ulijevala nadu. Prestrašio se da će sve to biti uništeno i odlučio ubiti Claya. Clay ga je donekle mogao razumjeti.

Prije no što je zanoćilo oprao je posude i u tami napustio kuću sa dva pokrivača. Potražio je prikladno mjesto među gustim drvećem pokraj potoka.

Noć je prošla bez ikakvih neprilika. Neometano je prospavao noć, nitko ga nije napao. Bart Chisham imao je vremena.

Možda je bio i suviše pаметan da otvoreno napadne čovjeka čiji mu je potpis bio potreban da bi dobio pravo na njegovo zemljište.

Clay Robinson neprestano je razmišljao što će učiniti čovjek

poput Barta Chishama. Što je dulje o tome razmišljao, sve više je dolazio do zaključka da ga Chisham neće napasti. Ali nekako će ga ipak pokušati dovesti u škripac ili u bezizglednu situaciju, tako da bude sretan ako uspije zadržati i skalp na glavi. Dok je o tome razmišljao, neprestano mu se vrzmalo po glavi kako su mu osim novca uzeli i mamuze.

Ukoliko bi netko počinio neki zločin, bilo gdje, pa i daleko odavde, i tamo se pronašle mamuze, tada... Clayu je bilo jasno da je to bila jedina mogućnost kojom bi mogao biti doveden u neugodan položaj. A bio je uvjeren da bi Bart Chisham bio u stanju podvaliti.

Razmišljao je o tome sve do večeri, popravljajući stari plug svog oca. Najednom nije mogao više izdržati i odjahao je do Broken Arrowa.

Kad je stigao do puta što je vodio od Elliotovih do glavne ceste, ugledao je na kolima Ann Elliot, koja se vraćala iz grada. Zaustavio je konja i čekao. Ona se zaustavila i ozbiljno ga pogledala. U njenom je pogledu osjetio srdačnu toplinu.

— Zabrinuta sam zbog tebe. U gradu sam čula od Rose i Breta Meafitta da si opljačkan. Rekli su mi da si se uselio u svoju kuću. Oh, Clay kako je to bilo? Upravo sam htjela sada navratiti k tebi, ali...

— Sve je prošlo u redu. Ne brini za mene. Kako je Noelu?

— Morala sam ga nekoliko sati ostaviti samog — odgovori ona mirno. — Znaš, danas je dan kada nosim u grad maslac, jaja i sir na prodaju. Bret i Rose

moje su najbolje mušterije. — Malo je oklijevala, a zatim nastavila. — Clay, nemoj misliti da je to priča, ali Noel kao da se probudio iz nekog sna. On zaista žali što je učinio.

Ona zašuti, a Clay osjeti da je još nešto tišti. Čak je i naslućivao što bi to moglo biti.

— A kako se inače Noel osjeća? Da li je potišten? Zar vjeruje da su vam dani ovdje odbrojeni?

Ona potvrdi.

— Da, tako misli. Pokušavala sam mu objasniti da mi nije stalo do Barta Chishama i da ga čak prezirem. Napokon je shvatio da nas Chisham neće više štiti kada ga konačno odbijem. Ali on se još nečega boji. Ako Bart Chisham dobije izvor Chadron, mogao bi isušiti potok. Clay, znam da mnogo tražim, ali ako mu možeš oprostiti... — ne reče više ništa, glas ju je izdao.

Clay pređe rukom preko čela i pomisli kako ga je Noel htio ubiti. A sada da mu oprost? Najednom osjeti da to ipak može te da bi to učinio samo zbog Ann.

— Hoćeš li to učiniti meni za ljubav? — upita ga Ann ozbiljno.

— Hoću.

— Hvala — promrmlja Ann i toplo mu se nasmiješi, povuče uzde i odveze se dalje.

Gledao je za njom, zatim nastavio svoj put u grad.

V

Kad je stigao u grad, već se odavno smračilo, a to mu je upravo i odgovaralo. Prijekim

putom pređe kroz vrtove, tik uz najamnu staju. Konja je ostavio među drvećem i dalje se uputio pješice.

Tiho se prikrao uredu i ustanovio da stari konjušar leži na drvenom ležaju i spava. Zatvorio je vrata i uputio se u krajnji ugao prostorije ureda. Sjeo je na tronožac i starca lagano udario po nozi. Starac osjeti udarac i jednim se pokretom uspravi.

– Nije dopušteno zadržavanje u uredskim prostorijama – reče nesvjesno.

U to prepozna Claya i istog trenu shvati što on želi od nje.

– Slušaj, staro momče – polagano će Clay. – Moram saznati tko mi je uzeo novac i mamuze, jer ako to ne saznam možda ću se uskoro naći u gadnom škripcu. Možda će mi čak raditi o glavi.

Konjušar se nakašlje i zatim reče:

– Što se mene tiče? Nisam te ja napao i opljačkao. Zar misliš da bi to mogao učiniti starac kao ja?

– Nije riječ o tome, ali bio si saučesnik. Htio bih znati tko me napao. Dajem ti riječ da neću odati tko mi je to otkrio. Imaš deset sekundi za razmišljanje. Budi siguran da se ne šalim – u glasu se osjećala prijetnja.

Stari kauboj nervozno otare čelo.

– Ti si neki žestoki mladić – jadikovao je starac.

– Radi se o mojoj glavi, tražim od tebe samo da mi kažeš tko je to bio. Dakle?

– Uništiti će me ako saznaju da sam ih otkrio – jadikovao je dalje starac. – Bili su to Chis-

hamovi ljudi, i upravo to je za mene opasno. Ova je staja, dođuše, vlasništvo pošte i transportnog poduzeća, ali naša najbolja mušterija je Chisham. Izbacit će me ako...

– Tko je to bio? – odlučno upita Clay.

– Bili su to Jube Bennet i Tate Ring – procijedi kroz zube konjušar.

Clay je vjerovao da stari konjušar ne laže. Ipak reče:

– Požalit ćeš ako si lagao.

– Nisam lagao! Do vraga, osjećam olakšanje što sam ti to rekao. Cijeloga svog života nisam lagao ni ikog prevario. Možda sam zbog toga i ostao takav siromah. Vjernost i poštenje mnogi ljudi smatraju glupošću. Ah... – prekine i odmahne rukom kao da želi otjerati sumorne misli.

– Nisi imao sreće u životu, stari. Ne brini, neću te odati.

Nakon tih riječi se udalji.

* * *

Stigao je kući prije nego što je svanulo. Ostavio je konja u koralu i legao. Spavao je prilično dugo. Zatim je pripremio doručak i brzo osedlao konja.

Na pola puta do Elliotovih susretne dva jahača. Bili su to Bart Chisham i Thore Quado. Presjekli su mu put. Kad se izmaknuo da ih obide, Bart Chisham mu reče:

– Upravo smo se uputili k tebi, prijatelju. Stani, htio bih s tobom razgovarati.

Clay se nelagodno nasmiješi i stane. Prodorno je promatrao Thora Quada.

– Čuo sam da si bio napadnut i opljačkan – tiho reče Bart Chisham. – Dakle, novac koji

sam ti velikodušno dao nestao je, zar ne? Možda ti opet zatreba nekoliko dolara. Upravo sam se uputio k tebi da ti ponudim šest tisuća dolara za tvoj posjed. Čuješ li, to je moja posljednja riječ.

— Sada sam opet siromašan i nemam nijednog dolara. Ali možda ću uhvatiti bandite koji su me napali i opljačkali. Osim toga, računam na još jednu priliku da dođem do novca. Na mojim su pašnjacima tvoja goveda, dao sam ti rok od tjedan dana. Ukoliko ih nađem nakon toga roka, pripast će meni. Tako ću ponovo doći do novaca. Ti si dao svoju posljednju ponudu, Chishame, a sada čuj moju posljednju riječ. Nikad ti neću prodati svoju zemlju! Nikad nećeš posjedovati vodopad Chadron ni izvor potoka Chadron.

Izgovorivši te riječi, odjaše dalje. Zaobišao ih je tako da je obojicu mogao promatrati. Bio je to izraz nepovjerenja, jer je to značilo da misli da bi mu mogli pucati u leđa. Stajali su i nepomično ga promatrali. Tek kad je nestao iza brežuljka, Bart Chisham uzdahne i reče:

— Ovaj je tvrd orah. Ne možemo ga uništiti jednostavno kao Kalispela i mnoge druge. Ali moram se domoći tog imanja. Veliki pašnjaci mogu se održavati i nadgledavati samo ako imaš pravo na vodu. Morat ćemo ga još više prikliještiti — još mnogo više! Vjerujem da ćeš uskoro morati provesti naš plan.

— I ja mislim — odgovori Quade. — Što dulje čekamo, bit će teže. Vjerojatno je nekome već ispričao da je bio opljačkan

i da su mu nestale srebrne maube.

— Ali nema svjedoka. Ne može dokazati da je bio napadnut i opljačkan... Pogledajmo kamo se uputio.

— Ta zna se kamo se uputio — reče Thor Quade značajno. Bart Chisham ga ljutito pogleda, ali ne reče ništa.

Nisu pošli za tragovima Claya Robinsona već su se uputili malo južnije. Prilično brzo stigli su do brežuljka i zaustavili se ispod gustog drveća.

Od Elliotove kuće bijahu udaljeni oko četiri stotine metara zračne linije, a Bart Chisham imao je i dalekozor. Dakle, dobro je mogao vidjeti sve što se događalo na ranču. Clay Robinson je upravo stigao, zaustavio se ispred verande i sjašio. Ann ga je srdačno pozdravila.

On joj pride, ona ga dočeka sa smiješkom, a zatim oboje udoše u kuću.

Što se dalje događalo Thor Quade nije više mogao vidjeti, ali Bart Chisham promatrao je i dalje dalekozorom što se događa u kući.

— Možda imaš pravo — promrmlja Bart Chisham zamišljeno. — Quade, izvest ćemo što smo naumili. Napast ćeš poštansku kočiju i ostaviti na mjestu napada mamuzu Claya Robinsona. Želim da poštanska pošiljka bude opljačkana i da ga sâm savezni šerif potraži. Kad ćeš se vratiti, Quade?

— Za tri dana ako odmah podem. Ti ćeš se morati pobrinuti da Clay Robinson nema alibi.

— To će biti moja briga — obeća Bart Chisham.

Kad su ušli u kuću, Ann reče:

– Tako se radujem što si došao, Clay. Ostat ćeš, dakako, i na ručku. Razmišljala sam o svemu.

– O čemu si to razmišljala, Ann?

– Kad smo se jučer susreli, i kada si rekao da si voljan oprostiti Noelu njegovu nepromišljenost i posjetiti nas, pitala sam se činiš li to meni za ljubav. Ti si potvrdio, a to je zvučilo kao izjava ljubavi. Da li je to istina, Clay?

On potvrdi.

– A ja bih željela da me poljubiš, a pitam se zašto to nisi već i prije učinio.

On je iznenađeno pogleda, a zatim je poljubi. Uzvratila mu je nježan i topao poljubac. Osjetila je da mu se sva predala. Da, i on je osjetio svu toplinu i nježnost što je iz nje zračila.

Kad su se odvojili, nisu uopće bili zbunjeni, osjećali su nekako da je to samo po sebi razumljivo. Bili su predodređeni jedno za drugo, naprosto se tako moralo zbiti.

– Noel je unutra. Pođi k njemu, a ja ću u međuvremenu prirediti ručak.

Noel je napola sjedio u krevetu. Vjerojatno je već čuo Clayov glas. Lice mu je bilo tužno i prisiljavao se na smiješak. Na čelu su mu izbile kapljice znoja. Pokušao je nešto reći, ali tek kod trećeg pokušaja uspjelo mu je progovoriti promuklim glasom.

– Clay, bio sam lud, naprosto lud. Znam da svaki čovjek mora odgovarati za svoja djela, ali bilo me je naprosto strah. Ne mogu ništa drugo nego moliti te za oproštaj.

– Suviše govoriš – odgovori

Clay i sjedne kraj njega. – Jednoć smo bili prijatelji i dobro smo se slagali. Svatko učini jednom u životu grešku koju poslije požali. Vjerujem da ti nije bilo lako kada si vidio da je Bart Chisham protjerao svoje susjede. Bio si siguran da ćete i vi doći na red. Nećemo više o tome, Noel. Volim tvoju sestru, i ako se uspijem osloboditi tog škripca, postat ću ti šurjakom, ja a ne Chisham.

Noel ga je gledao u nevjerici i čelo mu se još više orosilo.

– Čuvaj se osobito Thora Quada – prošapće iscrpljeno.

– Quade izvršava sve zlo za Barta Chishama.

– Znam – promrmlja Clay.

– Quade je i Kalispela ubio. Uz Kalispela bijahu još dva momka, Tko su bili oni?

Noel se samo umorno smješкао i nastavio.

– I ja bih bio jedan od njih da me je Chisham protjerao. U Wild Hillsu postoji skriveni logor. Tamo se nalaze ljudi koji nisu mogli jednostavno otići pošto su bili isprebijani, njihove kuće i kolibe spaljene a stoka poubijana. Ali nisu svi napustili ovaj kraj, sakupili su se i ostali zajedno. Tamo su već duže vrijeme. Pridružili su im se i pravi razbojnici. Zadržavali su se uz Chishamova stada, krali stoku i sve do čega su stigli. Ali uvijek bi Chishamovi ljudi ponekog od njih uhvatili, tako i Kalispela i onu drugu dvojicu. Svake se noći čulo puškanje. Sada je neko vrijeme mirno. Smrt Kalispela i one druge dvojice vjerojatno ih je uplašila. Oprosti sada, Clay, iscrpljen sam. Ja... Najednom zaspe kao da je pao u nesvijest. Clay mu ručnikom

otare znojno čelo. Osjećao je da Noel još ima vrućinu. A progno-
nio ga je i osjećaj krivnje.

Clay napusti sobu i vrati se
Ann u kuhinju. Sjedne za stol i
upita je:

— Ann, poznaješ li Chishamove jahače Jubea Benneta i Tata Ringa?

Ona se brzo okrene od šted-
njaka.

— To su dva opasna revolver-
raša, vjerojatno najopasniji i
najokrutniji momci među Chis-
hamovim ljudima. Oni uglav-
nom stražare kod Wild Hillsa.
To mi je jednoć Noel rekao. Nji-
hova je zadaća spriječiti ljude iz-
skrivenog logora da dođu do
Chishamovih pašnjaka. Zašto
pitaš za te momke?

— Moram ih pronaći — krat-
ko objasni Clay.

* * *

Kasno poslije podne Clay je
napustio kuću Elliotovih. Neko-
liko je puta osjetio kao da ga
netko slijedi. Nekoliko se puta
zaustavljao i čekao iza brežulj-
ka. Učinilo mu se kao da čuje
udarce konjskih kopita.

Povremeno je u daljini zami-
jetio jahače koji su sprovodili
goveda. Nisu se za njega nima-
lo zanimali. A ipak, imao je i da-
lje osjećaj kao da ga netko pro-
matra.

Samo mu se jednom učini da
je nešto zablještalo na nekom
udaljenom brežuljku. Ali potom
nije više ništa vidio. Pitao se da
li je to tako zasvjetlucao daleko-
zor ili veliki kamen. Postajao je
sve više nesiguran, ne znajući
da li je možda neopazice ušao
na Chishamove pašnjake i bio
je sretan kada je zamijetio da

sunčice zalazi obasjavajući nebo
prekrasnim bojama.

Kad je nešto prije ponoći sti-
gao do ruba takozvanog Wild
Hillsa — divljih brda — zdesna
mu se približavao neki jahač i
zazvao ga. Bio je to Bart Chis-
ham.

Sasvim mu se približio i re-
kao suho:

— Promatram te već gotovo
pola dana, prijatelju, i malo pri-
je sam izračunao da bih te mo-
gao ovdje zateći. Što radiš na
mom pašnjaku, prijatelju
Clay?

Uvijek kad bi izgovarao »pri-
jatelju Clay« glas bi mu postao
osobito podrugljiv i nadmen.

— Tri puta smiješ pogadati,
prijatelju Barte — isto mu tako
podrugljivo odgovori Clay, a za-
tim upita: — Gdje je tvoj tjelo-
hranitelj? Ne osjećaš li se sla-
bim i nesigurnim bez tvog Tho-
ra Quada?

Bart Chisham ljutito opsuje
kroz zube, a zatim učini nešto
što Clay nije nikako mogao od
njega očekivati. Od ponosnog
gazde i naredbodavca pretvorio
se u bezobzirnog napadača.
Njegov je udarac došao neoče-
kivano, iako je prije toga rekao:

— A sada da ti nešto kažem,
prijatelju...

Jednim snažnim udarcem po-
godi Claya u bradu i zbaci ga
sa sedla. Clay je napola u nesvi-
jesti jednom nogom ostao visje-
ti u stremenu a prestrašeni
konj vukao ga je nekoliko kora-
ka dok ga Bart Chisham nije
zaustavio. Clay je uspio oslobo-
diti nogu iz stremena i pokušao
se uspraviti.

Zatim Chisham na njega po-
tjera konja. Životinja snažno
odbaci Claya i on ponovo pad-

ne na zemlju. Kotrljao se po zemlji, ali nije mogao pobjeći Bartu Chishamu. Kad se dokotrljao do neke velike stijene i za trenutak zaustavio da dođe do daha, Chisham se s konja bacio na njega svom svojom težinom od stotinu kilograma. Bio je nevjerojatno snažan, a uz to i brz. Iskoristio je prednost iznenadjenja i nemilosrdno udario.

Vjerojatno bi se netko drugi na Clayovu mjestu poslužio oružjem, ali Clay to naprosto nije mogao. Nije se mogao boriti oružjem protiv golorukog čovjeka. Na svim svojim rodeima viteški se borio, to je pokušao i sada.

Ali nije imao izgleda da pobijedi Barta Chishama.

Uskoro je pao u nesvijest.

* * *

Kad se osvijestio, ležao je poprijeko na svom konju prebačen preko sedla i osjećao je kako ga bole rebra. Glava mu je trnjarila. Osjećao je bol u glavi kod svakoga konjskog koraka.

Dakle, Bart Chisham ga je isprebijao i sada ga vodi u nepoznatom smjeru. Chisham je na jednom zazviždio, što je bio znak raspoznavanja, zatim se začuje odgovor. Približavali su se njegovi ljudi. Čuli su se glasovi.

Približila im se dva čovjeka. Jedan od njih upita:

— Gazda, koga nam to dovedite kao vreću?

— To je Clay Robinson. Želim da ga držite ovdje tri dana, a zatim ga pustite. Jeste li razumjeli. Tri dana, tako da nema alibija. Kad ga budete pustili,

vratite mu oružje, ali ne mora baš biti napunjeno.

— Oh, to nam neće biti teško — odgovori neki glas, a drugi nastavi — Možete se pouzdati u nas, gazda, kao i uvijek. Preuzet ćemo Claya Robinsona i za tri dana ćemo ga pustiti. Je li u redu?

— Upravo tako — promrmlja Bart Chisham i okrene konja, a zatim doda: — Što radi onaj ostatak ološa koji krađe moja goveda?

Obojica se nasmiju.

— Ništa više, vjerojatno su napunili gaće od straha nakon Kalispelove smrti. Nema im više ni traga! Nema više kradljivaca goveda! Sve je tiho i mirno. Možda čak i zauvijek, gazda.

— To ne vjerujem. Ima još nekoliko tvrdokornih u logoru. Mnogo sam se trudio, ali sada napokon znam točan položaj njihova logora.

Nakon tih se riječi Chisham udalji. Oba su čovjeka neko vrijeme gledala za njim. Jedan uzme uzde Clayova konja.

— Dobro, odjašimo do kolibe i stavimo unutra našega gosta — reče s porugom u glasu.

Do njihove kolibe nije bilo daleko. Oslobodili su Clayu ruke i noge tako da je mogao sâm sići s konja.

— Uđi unutra, prijatelju! — reče jedan od njih grubo i gurne ga unutra dok je drugi palio svjetiljku.

Clay na svjetlu ugleda dvojicu momaka što mu ih je opisao stari konjušar u najamnoj staji. To su, dakle, bili Jube Bennet i Tate Ring, koji su ga opljačkali i napali u staji.

U drvenoj kolibi bijaše jedna

jedina prostorija s nekoliko drvenih ležajeva sa slamaricama, stol i dvije klupe. Bila je to koliba koja je pripadala uz glavni ranč.

— Mnogo smo toga već čuli o tebi — reče Jube Bennet cereći se čitavim licem. — Ali vjeruj, mi smo dva dobro uigrani tim. Nemoj pokušavati nikakvim smicalicama jer ćeš doživjeti što još nikada nisi. Ako budeš poslušan, pustit ćemo te za tri dana.

Clay kimnu glavom.

— Chisham me gadno prebio — reče promuklo. — Slomio mi je nekoliko rebara i inače čitavog me... — ušuti i legne bolno stenjući na ležaj koji su mu dodijelili. Oba su ga revolveraša pažljivo promatrala. Zatim je Jube izašao i stavio konja u koral. Tate Ring je sjeo uz stol bacajući karte, ali tako da je neprestano mogao promatrati Claya. Ubrzo zatim vratio se i Jube Bennet. Bacio se na jedan od ležajeva, skinuo čizme i stavio revolver ispod jastuka.

— Vjerojatno onaj ološ iz Wild Hillsa neće sada doći kada moramo čuvati zarobljenika.

— To nam može biti svejedno — odgovori Tate Ring. — Ako moramo čuvati Claya Robinsona, ne možemo čuvati i granicu prema Wild Hillsu. O tome je Chisham sigurno razmislio. A što za njega znači nekoliko goveda? Sada on igra veću ulogu.

Nakon tih riječi obojica pogledaju prema Clayu. On se pravio kao da spava.

Ali nije spavao. Osjećao je i suviše jake bolove, a osim toga bio je i uznemiren. Dakle, za tri dana ne smije imati alibi. Oni

namjeravaju poduzeti protiv njega nešto što će ga dovesti u škripac. Vjerojatno je to bilo povezano s njegovim srebrnim mamuzama. Što li će samo poduzeti?

Clay se malo pomakne i pri tom je kroz poluzatvorene oči promatrao Tatea Ringa. Zamijetio je da on promatra svaki njegov pokret. Čak ni noktom nije mogao zarezati u krevet datum kada je ovdje bio zatvoren. Dakle, ovdje će biti zatočen tri dana.

A što će se dalje dogoditi?

VI

Ta su tri dana vrlo polagano prolazila, a bijahu i mukotrpna. Oba revolveraša nisu dali Clayu ni minute mira. Morao je cijepati drva, kuhati, čistiti kolibu i još mnogo drugih stvari. Jedan od njih stalno je pazio na svaki njegov pokret. Jednom je pokušao nešto napisati na dno zagorenog lonca — ali Tate Ring odmah je to zamijetio i spriječio ga.

— Takve bismo smicalice i mi izmišljali na tvome mjestu — reče gotovo samilosno.

Dakle, nije imao nikakvih izgleda. Nije mu polazilo za rukom ni da se približi nekom oružju. Kad je cijepao drva ili kopao rupe za novi plot, njegov je čuvar bio neprestano u njegovoj blizini. Nije bio siguran da li bi ga uspio pogoditi sjekinom ili lopatom, to je bio i suviše velik rizik.

Tate Ring, koji je bio udaljen oko dvadeset koraka i čučao na hrpi debala, poluglasno mu dovikne.

— Pokušaj samo, kralju kauboja! — kao da je prozreo njegove misli.

Clay odmjeri rukom tešku sjekiru.

— Samo pokušaj — dalje ga je izazivao Tate Ting. — Već te dva dana promatram i vidim da si u iskušenju da baciš na mene sjekiru. Ali obećajem ti da ću je pogoditi sa dva metka prije nego što stigne do mene. Sjekiru ću izbiti svakako prije no što me pogodi. Ima još spretnih poput tebe, kralju-kauboj.

Izazovno se smješкао, a osim toga bio je uvijek spreman pokazati što zna.

Tada Clay baci sjekiru. Već je dva dana razmišljao kako će je baciti, a sada je i pokušao, pošto ga je Tate Ring tako otvoreno izazvao.

Bila je to teška sjekira, držak joj je bio gotovo isto toliko dugačak kao i štap za šetnju. Unatoč težini brzo je letjela kroz zrak, točno prema Tateu Ringu. Sigurno će ga pogoditi ili sječivo ili držak.

Ali Tate Ring bio je spretan momak. Doista ju je uspio dva puta pogoditi, tako je brzo ciljao i pucao. A to ne bijaše sitnica.

Kad je sjekiru prvi put pogodio, nije odskočila u stranu nego se samo okrenula i popriječila. Kut u kojem je sjekira pala u letu bio je osobito neprikladan, čak i za revolveraša koji je htio pokazati svoju spretnost.

Drugi se hitac odbio o sjekiru — i to samo na dva metra udaljenosti od Tata Ringa. Sjekira je preletjela preko njega, ali hitac se odbio o sjekiru i pogodio ga među oči. Revolveraš Tate Ring nije upotrebljavao obične

olovne metke. Njegovi su meci imali željeznu jezgru, pripadao je onoj vrsti momaka koji su se htjeli posebno istaći oružjem.

Tako je bio mrtav prije no što je sjekira pala na zemlju.

Clay Robinson bio je iznenađen, ali samo tako dugo dok nije začuo Jube Benneta kako urla iz kolibe. On skoči i uzme Ringov kolt. Zgrabio ga je prije no što se iz kolibe pojavio Jube Bennet. Obojica su pucala istog trenutka.

Claya pogodi Jubeov metak u lijevu natkoljenicu.

On pak pogodi Jubea Benneta u prsa. Snažni momak naslonio se o zid kolibe pokušavajući ponovo podići revolver. Clay još jednom nacilja na njega, ali ne opali pričekavši da vidi da li je Jube još uopće sposoban za borbu. Jube je polagano padao na zemlju leđima naslonjen o zid, a zatim revolver ispadne iz ruke. Clay došepa do njega.

— To je bila smola, ti si sigurno onaj momak koji je u staji u Broken Arrowu skočio na mene. Vjerojatno još imate novac koji ste mi opljačkali. Što je s mojim srebrnim mamuzama?

Jube Bennet još je teško hvatao zrak.

— Iskrvarit ću. Moraš me previti i odvesti liječniku. Ne možeš me jednostavno ovako ostaviti. . .

Clay se namučio dok je snažnog momka unio u kolibu i stavio ga na ležaj. Rana je bila prilično opasna, a čak je i neuk čovjek poput Claya mogao vidjeti da Jube Bennet nema mnogo izgleda ako se ne zaustavi krvarenje i ako uskoro ne dođe liječnik.

Pronašao je neku čistu košu-

lju, ručnik i nešto zavoja u nekoj velikoj škrinji. Time je zavio ranu Jubu Bennetu kako je najbolje znao i umio.

Zatim je pretražio džepove obojici momaka. Svoj je novac pronašao. Međusobno su ga podijelili na jednake dijelove, a prepoznao ga je među ostalim novčanicama jer je imao naviku da novčanice slaže na neki poseban način.

Ostali im je novac ostavio. Sve je u kolibi pretražio ne bi li ipak negdje pronašao svoje mamuze. Sve je bilo uzalud. Nije ih mogao nigdje pronaći.

Dakle, ovi su momci morali nekome dati mamuze. Ranjena noga boljela ga je tako da je jedva podnosio bol. Napokon se i za sebe pobrinuo i previo ranu.

Kad je malo kasnije othramao do korala i osedalo svoga konja, znao je da ga čeka naporan put.

Ali morao je poći na taj put i zbog Juba Benneta. Taj je revolveraš bio s njime bezobziran, napao ga je, opljačkao i bio desna ruka Bartu Chishamu uz Thora Quada, ali ipak ne može ga tek tako ostaviti da umre, mora bar pokušati da mu pošalje liječnika...

Koliba kod Wild Hillsa bila je udaljena gotovo trideset milja od Broken Arrowa. Već je pala noć kad je Clay stigao do liječnikove kuće.

Noga mu je gorjela, a bolovi su bili mukli i snažni. Kad se spustio sa sedla, olakšano je uzdahnuo. Ali kada je pokušao stati na ranjenu nogu, ona nije mogla izdržati opterećenje i on se srušio. Imao je sreće jer je

upravo u tom trenutku liječnik izašao iz kuće.

— Što je, Clay? — upita ga liječnik.

— Prvo mi pomozite da uđem, doktore — stenjao je Clay. — Tada ću vam sve ispričati. Danas ćete morati jašiti još trideset milja. A ukoliko imate sreću, možda nađete nekog od Chishamovih ljudi koji će vas odvesti do kolibe u Wild Hillsu.

Pola sata poslije Clay je ostao sam u kući liječnika, koji mu je očistio i previo ranu. To nije bila opasna rana, ali on je ovako ranjen jašio trideset milja. Možda će se, pošto se odmori, bolje osjećati.

Clay zaspe teškim snom gotovo kao da je bio u nesvijesti. Kad se probudio, već je odavno svanulo, bilo je gotovo podne. Bol u nozi bijaše podnošljiva. Vjerovao je da ima malu vrućinu. Ali bio je gladan, a to je bio dokaz da nije tako težak bolesnik i da ima potrebe zdravog čovjeka.

Kad je nešto poslije napustio liječnikovu kuću i uputio se u hotel, morao je čvrsto stisnuti zube da unatoč boli suviše ne hramlje. Osjetio je, naime, kako ga građani Broken Arrowa nekako čudnovato promatraju. Vjerojatno su se pitali kada će se pojaviti.

U hotelu je bio jedini gost. Bilo je još suviše rano za ručak. Bret Meafitt dođe iz kuhinje i sjedne za njegov stol. Rose im se također pridruži.

— Zar si imao nezgodu, Clay? — upita ga zabrinuto Bret Meafitt.

— Našao sam ponovo novac koji mi je bio opljačkan, ali bilo

bi mi draže da sam pronašao i svoje srebrne mamuze. Moram brzo otići iz grada. Možete li mi nešto...

Rose se brzo podigne.

— Kako se samo nisam prije sjetila! — predbacujući samoj sebi brzo ode u kuhinju.

— Ispričaj mi sve što se zbilo. Čovjeku koji se uhvatio ukoštac s Bartom Chishamom potrebni su prijatelji, Clay. Ja sam ti prijatelj. Pomoći ću ti pa makar i mene samog vrag odnese. Ako bude trebalo, sjest ću na konja i boriti se zajedno s tobom protiv Chishama i njegovih ljudi. A znam i nekoliko poštenih momaka koji će nam se pridružiti.

— Misliš one iz skrivenog logora u Wild Hillsu? — polako upita Clay.

Meafitt potvrdi. Uto se otvore vrata. S ulice u prostoriju uđe čovjek još prašnjav od duga puta. Clay ga je poznavao. Tu i tamo sretao bi ga u raznim gradovima, a taj šutljivi čovjek bio je često gledalac rodeo-natjecanja. Bio je to visoki, mišićav i mršavi muškarac, nekoliko godina stariji od Claya, lica oštrog poput orla i crvenkasto obrasle brade. Nalikovao je na iskusnoga prerijskog vuka što strpljivo progoni divljač.

Zvao se Wesly Plummer.

Na njegovu kaputu svjetluca se pločica s urezanom zvijezdom, jer je predstavljao savezni zakon. Na pločici je pisalo: Pomoćnik saveznog šerifa — okruga Nebraska.

Prema rangu pomoćnik saveznog šerifa može se smatrati kapetanom, imao je posebna ovlaštenja i zadaće na širem području. Smio je djelovati u državi samo onda ako je bio po-

vrijeđen savezni zakon. Inače nije imao nikakvih ovlaštenja i bio je podređen policijskoj vlasti — odnosno mjesnom šerifu.

Zaustavi se ispred stola za kojim je Clay sjedio i pozdravi ga.

— Mi se donekle poznajemo, Clay Robinson, i stoga mi nije bilo teško da vas pronađem. Pretražio sam vašu kuću i tamo pronašao opljačkani novac i drugu srebrnu mamuzu. Trebali ste se bolje sakriti. Hapsim vas u ime savezne vlade zbog pljačke poštanske kočije. U kočiji je bio i Scotts Bluff, blagajnik armije. Vi ste uzeli njegovu blagajnu. Pružio je otpor i vi ste ga ranili. Možda je u međuvremenu već i umro. Tada će optužnica biti proširena i na ubojstvo. Predajte mi svoje oružje, Clay Robinson!

On naglo potegne svoj revolver. Bio je to nevjerojatno brz pokret. Clay je buljio u cijev revolvra, htio je skočiti, oboriti stol i učiniti u svoju obranu još mnogo nepromišljenih stvari. Ali znao je da će šerif tada pucati.

— Udaljite se od stola — reče šerif Bretu Meafittu. — Nemojte mi samo doći na nišan! Ustanite, Clay Robinson, htio bih vidjeti da li ste ranjeni. Armijski blagajnik je, naime, ranio razbojnika.

Ništa mi se strašnije nije moglo dogoditi, pomisli Clay. Dobro su me udesili!

Poslušno se digao, podigao ruke iznad glave i dao se razoružati — u to šerif ugleda skorenu krv na hlačama.

— Podimo! — reče oštro.

— Ne, ja ne idem nikuda. Dvadeset i četiri sata nisam niš-

ta jeo a usto sam i ranjen. A tko me je ranio, saznat ćete od doktora Henryja. Prvo bih vam htio ispričati svoju priču. Ona se prilično razlikuje od vaše, a možda ćete biti toliko poštteni da provjerite ono što ću vam ispričati. Srebrne mamuze bile su mi ukradene. Nisam bio duže od četiri dana u svojoj kući. Bio sam sve ovo vrijeme zarobljen kod Wild Hillsa. Ako vi...

Sve je ispričao šerifu. Dok je pričao, Rose mu je donijela ručak, a Bret Meafitt zatvorio je vrata hotela s ulice, da budu nesmetani.

Čak ni dućandžiju, zakletoga gradskog šerifa, nije pustio unutra. Clay Robinson polagano je pričao. Između priče je i jeo jer je bio suviše gladan. Šerif je saslušao njegovu priču bez riječi. Nije ništa ispitivao i pustio je Claya da priča. Kad je Clay završio svoju priču, licem mu pređe smiješak koji baš nije bio prijateljski.

— Ja nisam čovjek koji ne bi drugome pružio priliku. Pričekat ću dok se ne vrati taj doktor Henry s Wild Hillsa i saslušati što će on reći. Moram vas upozoriti na slijedeće činjenice, Clay Robinson! Prije tri dana neki razbojnik zaustavio je poštansku kočiju i opljačkao je. Bio je doduše maskiran i sakriven iza ogrtača, a njegov opis može i vama odgovarati. Ranio je armijskog blagajnika i pratioca i uzeo novac. Kad je odlazio, suviše je jako potjerao konja mamuzama, kopča na mamuzi se otkopčala i izgubio je mamuzu. Nije se više mogao vratiti po mamuzu jer su putnici i kočijaš već imali oružje u ruci. Pucali su za njim i ranili ga. Izgublje-

na mamuza predana je u Scotts Bluffu. Ja sam stvar preuzeo i znao sam po prilici gdje da vas pronađem. Clay Robinson, nećete imati puno izgleda pred porotom. Nemate izgubljene mamuze i morate računati na dalji razvoj stvari onako kako su se dogodile. Morat ćete za svoju obranu imati alibi i još štošta. Ali vidjet ćemo kako će se stvari razvijati! Ako ste nedužni, to ću svakako otkriti. Ali ne vjerujem baš mnogu u vašu nedužnost, Clay Robinson. Prilikom posljednjeg rodea niste imali baš mnogo sreće, a bili ste i dugo bolesni. Svih ste ovih godina vodili lagodan život. — Trebalo vam je dosta novaca kako biste ponovo podigli svoj mali ranč. Takvo će mišljenje imati i porota. Ali ja ću vam dati priliku da dokažete suprotno. Ispitat ću vaše navode.

Jedva što je to izrekao kad se oglasi Bret Meafitt, koji je sve dotad stajao uz prozor.

— Eto, vraća se liječnik! Da li da ga pozovem unutra?

To ću već ja učiniti — promrmlija Wesley Plummer i pođe prema vratima. Otvori ih, makne u stranu nekoliko znatiželjnika koji su htjeli ući i vikne.

— Halo, doktore! Molim vas, udite, vidim da ste prašnjavi. Očito ste bili negdje na putu. Htio bih odmah s vama razgovarati. Ja sam pomoćnik saveznog šerifa. Molim udite!

On se makne i pričekava dok liječnik ne prođe, zatim zatvori vrata pred ostalim znatiželjnicima. Promatrao je liječnika. On je bio umoran, prašan, gladan, a i ogorčen. Nekako čudnovato pogleda u Claya Robinsona i okrene se šerifu.

– Odakle dolazite? – upita ga mirno Wesley Plummer.

– Iz kolibe na graničnom prijelazu kod Wild Hillsa. Tamo se navodno nalazio jedan teški ranjenik i jedan mrtvac. Tako je, naime, tvrdio Clay Robinson. Ali nisam više tamo nikoga zatekao – ni mrtvaca ni ranjenika. Uzalud sam jašio trideset milja tamo i trideset natrag. Clay, zašto ste me tako nasamarili? – upita ogorčeno Clay.

Clay se odmah obrati šerifu.

– Mrtvog Tata Ringa i ranjenog Juba Benneta netko je odstranio iz kolibe prije no što je liječnik stigao.

– Možda će vam to povjerovati porota – odgovori podrugljivo šerif i približi se Clayu. Zauvče ruku u džep, izvuče lisice te ih pokuša staviti na ruke Clayu Robinsonu.

– Nemojte to činiti, šerife! – umiješa se Bret Meafitt i zgrabi ga za ramena.

Šerif ljutito opsuje, jer to što je uradio Bret Meafitt bio je gotovo fizički napad na službenu osobu.

Clay Robinson iskoristi priliku, zgrabi sa stola slanik u kojem je bilo bibera i baci ga u lice šerifu. U tom času obuzme ga divlji očaj. Kad je zamijetio da je šerif jednom rukom otirao biber iz očiju a drugom izvukao revolver, zgrabi stolac i njime izbije šerifu revolver iz ruke. Stolac se raspadne, a u ruci mu ostane samo noga stolca kojom udari šerifa po glavi.

Tek tada je postao svjestan što je učinio u svom divljem uzbuđenju. Šerif je ležao bez svijesti na podu.

Rose reče plačući:

– Što si to učinio, Clay?

– Moraš odmah pobjeći – odlučno se umiješa Bret Meafitt. – Nemaš drugog izbora.

Clay se sagne i uzme svoj revolver kojeg je šerif zataknuo sebi za pojas.

– Sada mi je ionako svejedno. Uzet ću šerifova konja, kažite mu neka on uzme mog, jer sada na žalost nemam vremena da ga više osedlam. Ne osjećam se baš najbolje. – Odšepa do vrata i tamo se još jednom okrene.

Liječnik je stajao umoran i prašan i sve je to mrzovoljno promatrao.

Rose i Bret Meafitt bijahu također vrlo zabrinuti. Ali nisu mu mogli pomoći. Bret će ionako imati dovoljno neprilika s šerifom, jer ga je zgrabio za ramena da obrani Clay.

– Ponekad čovjek nema sreće – promrmlja Clay. – Bili ste vrlo dobri prema meni. Hvala vam na svemu! – zatim izađe.

Uzme šerifova konja i krene. Sada je bio prognanik koji je bježao pred zakonom.

VII

Clay se neprestano okretao i gledao svoje tragove, osvrtao se da vidi da li ga netko prati, ali nije vidio nikoga. Razmišljao je tko bi mogao biti razbojnik koji je opljačkao poštansku kočiju i izgubio mamuzu koja ga je tako teško teretila. Pretpostavljao je da bi to mogao biti Thor Quade.

Thor Quade bio je najpovjerljiviji Chishamov čovjek, a osim toga bio je sposoban sam opljačkati kočiju.

Da, to je mogao biti jedino Thor Quade.

THOR QUADE! Neprestano mu se to omrznuo ime vrzmalo mislima. Zatim se sjeti još jednog imena. Jube Bennet, kojem je poslao liječnika.

Liječnik ga nije više zatekao u kolibi, kamo li su ga samo odveli? Možda na glavni ranč?

Neprestano je o tome razmišljao.

Kad je potpuno iscrpljeni konj već posrtao, Clay ugleda Chishamov ranč. U prvi čas bio je razočaran. Zar je to zaista veliki ranč moćnog Chishama? Ali prvi pogled ga prevari. Naokolo su se prostirali nepregledni koralni puni konja svih vrsta – za poljske radove, za brdsko jahanje i dugo jahanje – mnogo rasplodnih goveda, a daka-ko, i rasplodnih konja.

U dugoj kući za namještenike bilo je sigurno mjesta za tridesetoro ljudi. Ali toliki broj sada sigurno nije bio na ranču. Na ranču se vjerojatno nalazio samo kovač, dva pomoćnika koji su se brinuli za životinje u koralu i kuhar.

Iz kovačnice su se čuli udarci čekića. Kod koralu zamijeti nekog kauboja.

– Treba mi svježi konj – promrmlja Clay Robinson i na jednom ga obuže osjećaj neobjašnjivog veselja što je došao na ovaj ranč uzeti konja. Napravio je mali krug i stigao do koralu.

Čovjek kojeg je već prije zamijetio kraj koralu upravo je punio vedra vodom. Clay ga pozdravi i sjaši s konja.

– Treba mi svježi konj, a zauzvrat ostavit ću ovog. Zovem se Clay Robinson.

Stari kauboj stane i reče:

– To sam odmah i pomislio.

Imate dobre živce, Clayu Robinsone. Chisham, Quade i cijela momčad vrebaju na vas tamo zapadnije i hoće vam prepriječiti put do Wild Hillsa. Ali vi ste umjesto na jug došli ovamo na istok. Ne mogu vas spriječiti da uzmete konja. Nemam oružja.

Mirno je promatrao kako je Clay uhvatio jednoga konja, izveo ga iz koralu, s umorna šerifova sivca skinuo sedlo i stavio ga na odmorenoga konja s koralu.

– Izabrali ste najboljeg konja za Wild Hills – reče zatim stari kauboj – Već po konju mogu prosuditi kamo ste naumili poći.

Clay uzjaši. Nije imao suviše vremena na raspolaganju. Iz kovačnice čuli su se mukli udarci čekića. Bilo je očito da kovač nije bio sam nego da je imao pomagača koji je održavao vatru.

Clay se pitao ima li na ranču više od tri čovjeka, računajući dakako i kuhara.

Okrene se prema starom kauboju i upita:

– Kako je sada Jubu Bennetu pošto su ga dopremili ovamo iz kolibe kraj Wild Hillsa?

Pitao je to kao da točno zna gdje se Bennet nalazi. Ali njegovo je pitanje bilo zamka u koju je upao stari kauboj.

– Jube će umrijeti. Doprema ga je gotovo ubila. Da su mu bar doveli liječnika. Pravo je čudo što je još živ.

Clay se gorko nasmiješi.

– Za mnom će ovamo stići savezni šerif. On bi se mogao pobrinuti da Jube Bennet dobi liječničku pomoć. To bi mu možda spasilo život. Bilo bi dobro da ga o tome obavijestiš. On

mora znati da se kod vas nalazi čovjek na umoru, koji se zove Jube Bennet, a bio je ranjen kod Wild Hillsa.

Okrene konja, ali još se jednom okrene i reče:

— O tebi ovisi, stari, da li će Jube umrijeti ili možda imati priliku da se spasi. Možda ćeš ti biti odgovoran za njegov život.

— Sada sam u gadnom škripcu. Da su gazda i Thor Quade htjeli da Juba posjeti liječnik, tada... — prekine i počne se obazirati u smjeru odakle je došao Clay, tamo se pojavio neki jahač.

Bio je to šerif. Šešir mu je bio zabačen na vrat, vjerojatno ga nije mogao staviti na glavu zbog otekline na čelu. On zapita:

— Da li je Clay Robinson odavde uzeo svježeg konja, stariče?

— Najboljega konja je uzeo za Wild Hills — odgovori stari kauboj.

— A ti mi sada daj onog drugog po redu — zapovijedi mu šerif i pogleda konje u koralu.

— Ima li još nekog na ranču osim tebe? — iznenada upita.

— Samo kovač, njegov pomoćnik, kuhar i ja — ah, da, ovdje je još Jube Bennet, ali on će ubrzo umrijeti, mislim.

Šerif sjaše čuvši te riječi.

— Jube Bennet! A on će brzo umrijeti, kako to misliš?

— Leži u kući. Ukoliko brzo ne stigne liječnik, više mu neće biti pomoći, iako je naš kuhar učinio sve za njega što je mogao. Šerife, vi ste me pitali tko se sve nalazi na ranču, a ja sam vam odgovorio. Sada ću vam

uzeti iz koralu jednoga dobrog konja i osedlati ga. U redu?

— Dakako, u redu — odgovori Wesley Plummer i prisjeti se što mu je Clay Robinson ispričao u hotelu. Također se sjeti liječnika koji je uzalud jahao šezdeset milja. Zatim se uputi prema glavnoj zgradi ranča.

Stari kauboj gledao je za njim, pomiješanih osjećaja. I suviše je dobro znao da je učinio nešto što nije bilo u skladu s interesima njegovoga gazde.

Plummer u kući zatekne kuhara uz ležaj ranjenika koji je pušio cigaretu. Šerif je već vidio mnogo umirućih ljudi i znao je da ovaj čovjek vjerojatno puši svoju posljednju cigaretu. Kuhar ugleda šerifom zvijezdu na kaputu i podigne se.

— Zašto nije nitko doveo liječnika? — mirno upita Wesley Plummer.

— To ja ne znam — promrmlja kuhar. — Ovdje izdaju zapovijedi Bart Chisham i Thor Quade, a obojica bijahu mišljenja da Jubu Bennetu liječnik nije potreban.

— Sada više ne — promrmlja Jube Bennet.

Buljio je u šerifa koji je sjeo na rub kreveta, na isto mjesto gdje je dosad sjedio kuhar. Pogledao je oznojeno lice Juba Benneta i rekao:

— Clay Robinson ranio vas je metkom, zar ne?

— Da, ta hulja — odgovori Jube Bennet dahćući.

— Clay Robinson poslao vam je i liječnika u kolibu kod Wild Hillsa. Ali liječnik je uzalud prešao taj dugi put. Nije nikog zatekao u kolibi i neobavljena posla vratio se u Broken Arrow.

Jube Bennet zatvori oči, ali

još je bio živ. Čak je nešto dublje disao nego malo prije. Uvlaćio je dimove iz cigarete kao da će iz nje izvući životnu snagu.

Najednom promrmlja:

— Robinson mi je poslao liječnika. Oh, ipak je on bio pošten prema meni! Ja sam i njegerao — toga se još sjećam. Ali on je, premda ranjen, odjašio u Broken Arrow da meni pošalje liječnika... a liječnik me nije našao, jer su me već odveli iz kolibe. Sada ovdje ležim i ovdje ću... — nije izrekao misao do kraja. Sve je bilo jasno.

Šerif digne ruku i ogorčeno opipa čvorugu na glavi. Bio je ljut na Clay Robinsona, ali sada je povjerovao u njegovu priču.

Najednom odlučno upita: — Da li ste ga tri dana držali zatočenog u kolibi kod Wild Hillsa? Bennete, Robinson je sve učinio kako bi vam poslao liječnika. Sada je u nevolji, hoćete li nešto učiniti za njega?

Jube Bennet ponovo otvori oči.

— Da, bili smo prilično bezobzirni prema njemu. Tate Ring i ja. Napali smo ga u najamnoj staji i oduzeli mu novac i mamuze. Novac smo smjeli zadržati, a mamuze smo morali predati gazdi. Da, i u kolibi smo ga držali tri dana. Mamuze je poslije uzeo... — nije više stigao ništa reći, bio je mrtav. Šerif mu zatvori oči i okrene se kuharu, koji je malo podalje nepomično stajao, pomaknuvši se korak unazad, kao da je time htio skinuti svaku odgovornost sa sebe.

— Tko je doveo Benneta iz kolibe? — upita ga šerif.

— Bart Chisham ga je doveo svezanog na konju.

Šerif kimne glavom. Oštro pogleda u kuhara i nastavi.

— Ako kažeš Chishamu što si ovdje čuo, znat će da možeš protiv njega svjedočiti. U tom ćeš slučaju biti u opasnosti, stoga radije pričekaj dok Chishama ne smjeste u neku čvrstu ćeliju. Kaži to isto i starom kauboju kod koralu. Jesi li dovoljno pametan da to shvatiš?

— Ne baš sve — odgovori kuhar — ali ipak toliko da znam da moram držati jezik za zubima. Kazat ću Chishamu da je Jube Bennet jednostavno zaspao.

Šerif kimne. Izade i prođe tako da ga ni kovač ni njegov pomoćnik nisu mogli vidjeti. Pride koralu i pogleda konja kojeg mu je stari kauboj pripremio.

— Pođi kuharu, želi ti nešto reći. — Zatim uzjaše i uputi se za Clayom Robinsonom.

* * *

Sa Chishamova ranča Clay se uputi točno na jug do Wild Hillsa. Tamo dolje na zapadu pred njim nalazio se ranč Elliotovih, ali nije se mogao vidjeti jer su visoke stijene zaklanjale vidik. Na trenutak sa čežnjom pomisli na Ann Elliot.

Konj je bio prvorazredan. Malena niska životinja ali mišićava i nabita. Kako su obronci postojali sve strmiji, a puteljci sve uži, ovaj je konj pokazivao svoju pravu vrijednost. Dahtao je dobrodušno i nije poznavao umora.

Kad je Clay izašao iz klanca i morao prijeći preko neke uske ravnice, otkrije na zapadu jahča, koji se odmah zaustavi, izvuče pušku iz navlake i tri puta opali u zrak. Njegov se hitac da-

leko čuo, a sa zapadne strane ravnice začuo se i odgovor s obronka.

Ah, pomisli Clay, već su se razmiljeli da me traže. Vjerojatno im je već postalo jasno da neću ući u njihovu zamku. Sigurno su već obaviješteni iz grada i znaju da bježim pred šerifom.

Jahao je dalje, a jahač koji ga je opazio i opalio signalni hitac pratio ga je na sigurnoj udaljenosti. Claya je to ljutilo, ali nije mogao ništa učiniti da bi ga spriječio. Brzo je projašio kroz dolinu i na zapadnom obronku brežuljka opazio dimni signal. To nije bio indijanski signal već signal Chishamovih jahača.

Uskoro će mu biti za petama. Bart Chisham želi ga svakako uhvatiti, jer inače bi njegova igra bila besmislena. Šerif se prebrzo pojavio, na što Chisham nije računao.

Kad se Clay domogao otvora pećine koja je vodila dublje u Wild Hills, potjerao je svog konja što je brže mogao. Ovdje se donekle snalazio. Nekoć, prije više od osam godina, kad je s Noelom Elliotom obilazio naokolo, kad su lovili vukove i lisice, mislili su da će u ovoj pećini naći srebro i bakar.

Prašina što se dizala između stijena bila je tako fina da se uskovitlala i još dugo zadržala u zraku. Iza jedne stijene Clay ostavi konja, vrati se natrag po svom tragu nekih stotinu metara i sakrije se iza velikoga kamena. Nije dugo čekao jer se ubrzo pojavi jahač koji ga je slijedio. Čovjek se zaustavi tik uz kamen iza kojeg je čučao Clay. Tiho je psovao. Sigurno je dobio zapovijed da slijedi Claya, a to

mu se sada činilo i suviše opasnim. Instinkt ga je upozoravao da u blizini vrebaju opasnost.

Clay je uza se imao pušku. Uperi je na čovjeka, podigne se iz svog zaklona te mirno reče:

— Samo mirno, prijatelju!

Čovjek se trgne i instinktivno maši oružja. Zatim se ukoči i u trenu postane svjestan svoje nepromišljenosti. Okrene glavu i pogleda u Claya.

— Dobro si me uvalio, a što sada?

— Izvuci oružje i baci ga na zemlju — odgovori Clay.

Čovjek posluša.

— A sada siđe s konja!

Čovjek je bijesno kleo i uzdisao. Ali posluša i ovaj put. Znao je da nema nikakvih izgleda da se suprotstavi višestrukom pobjedniku rodea, koji je osim toga bio i izvrstan strijelac.

— A sada nestani, prijatelju — reče mu suho Clay — i lijepo pozdravi Chishama i Quada. Reci im da od mene neće dobiti ono što toliko priželjkuju.

Čovjek ne odgovori. Okrene se i uputi se natrag svojim tragom. Clay je gledao za njim. Zatim je ponovo uzjašio svoga konja, zaobišao pećinu te nastavio put.

VIII

Bijaše to dug put. Tek je noću Clay Robinson napokon stigao do Wild Hillsa. Nebo bijaše obasjano mjesecinom i zvijezdama, i najskriveniji kutovi, ponori i klanci bijahu obasjani i puni sjena.

Oko ponoći Clay stigne iz kanjona do jedne udoline. Zaustavio se u sjeni nekoga strmog i pošumljenog obronka tik uz po-

tok. Osjećao se iscrpljeno. U nozi je osjećao jake bolove i imao je vrućinu. Sagnuo se do potoka i namočio rubac kako bi malo rashladio čelo i vrat. Povremeno je također hladio ruke u hladnoj vodi.

Kakav li je to samo potok i kuda otječe?

Ponovo se sjeti sakrivenog logora gdje su se zadržali ljudi koje je Bart Chisham protjerao, i odmetnici, a gdje se i Kalispel skrivao prije smrti.

Gdje li se samo nalazio taj logor? Vodi li ovaj potok do njege? A zašto da ne pokuša? Ovdje u Wild Hillsu ima mnogo skrivenih izvora, pa čak i potoka.

Da li da pođe uz taj potok kad se malo oporavi... razmišljao je Clay ali nije završio svoje razmišljanje jer najednom začuje neki šum u tihoj noći i na čas zaboravi na svoj jad i iscrpljenost.

Ono što je čuo učini mu se nevjerojatnim.

Čulo se mukanje goveda, pucketanje bičeva i njištanje konja. A neprestano su odzvanjali mukli povici goniča.

— Haj, heheee! Heejao! Braoo! — između poklika odzvanjali su i prodorni zvižduci.

Bila je to paklena buka. Clayu odmah postane jasno da je stoka, tjerana na ovako surov način kroz noć, zacijelo ukradena. Bio je to mučan posao, jer stoka se nerado dala tako goniti. Goniči su se neprestano borili sa životinjama. Bio je siguran da su to bili kradljivci stoke.

Clay se nevoljko smješkao. Ovi momci tamo u skrivenom logoru koristili su se svojom prilikom. Otkrili su da je dio

Chishamovih pašnjaka nenadgledan i odmah se prihvatili posla. Sjetio se kako su Jube Benet i Tate Ring to predvidjeli već prije pet dana.

Sada je i njemu bilo jednostavnije pronaći skriveni logor, trebalo je samo slijediti mukanje goveda.

Iako ga je paklenski boljela noga i mučila vrućica, podigao se i krenuo. Slijedio je mukanje goveda.

Tragovi su bili i tamo vidljivi, tamo gdje su bili obasjani mjesecom. Ali nije ih trebao tražiti jer je zrak vonjao po prašini kuda su prošla goveda. Iako su nekoliko puta skrenula u kanjon i bilo je nešto tiše, ipak ih je mogao pratiti.

Kad je prošao kroz udolinu i bio još pedesetak metara udaljen od ulaza u kanjon, zaustavio se i povikao u taman otvor.

— Hej, prijatelju, ja vas ne progonim, ja nisam Chishamov čovjek, ja sam Clay Robinson i htio bih kod vas izliječiti svoju ranu. Ne pucaj, prijatelju!

Izgovorio je te riječi jer je pretpostavljao da su vjerojatno kod ulaza u kanjon ostavili svog čovjeka koji će ih pokrivati. To bi učinili svi iskusni ljudi.

I nije se prevario. Čekao je samo deset sekundi i čovjek se pojavio iz tamnog otvora kanjona. Čuo je njegov odgovor.

— Ako si ti zaista Clay Robinson, tada imaš sreće. Imam te na nišanu jer stojiš na mjesecini. Ali prepoznat ću te jer sam jedan od momaka s kojima si se prije družio. Tko je bio s tobom u Loup Cityju kad smo dobili batine od tamošnjih momaka jer smo im pri plesu otimali djevoje?

Clay je trenutak razmišljao.

– Noel Elliot, Duft Clayborne i Billy McCarty – odgovori smiješeći se.

Čovjek u tamnom otvoru kanjona promuklo se nasmije.

– Sada vjerujem da si Clay Robinson, stari druže! Ja sam Billy McCarty! Pođi za mnom.

Clay požuri. Dojaši do kanjona i pogleda Billyja, kojeg ne prepoznade u tami. Kad je s mjesecine došao u tamu, učini mu se kao da tapka po mračnoj prostoriji. Ali ipak se nadao da je to bio McCarty.

– Da li te je netko slijedio? – upita Billy, a u njegovu glasu osjeti nepovjerenje.

Clay mu ispriča da je još prije večeri otkrio čovjeka koji ga je slijedio, uzeo mu konja i nadao se da mu je zameo trag te da ga ovaj neće sigurno prije jutra ponovo tražiti.

Billy je bio očito zadovoljan onime što mu je ispričao.

– To je dovoljno, pođi sa mnom. Iznenadit ćeš se kad vidiš što smo sve izgradili. To je pravi mali grad. Nekoć, kad smo lutali naokolo svaki za sebe, Chishamu je bilo mnogo jednostavnije protjerati nas. Dao je spaliti kuću mojih roditelja, a zatim me nekoliko njegovih ljudi gadno isprebijalo. Tvrdili su da sam zaklao jedno Chishamovo govedo i iz šupe su iznijeli krvavu kožu. Ali to je bila samo izlika kako bi me mogli protjerati. Tako su činili gotovo sa svakim od nas. Nismo se mogli boriti svaki sâm za sebe, ali sada, kad smo združeni, mnogo je bolje. Pridružili su nam se i iz drugih krajeva zemlje. Uskoro ćemo biti dovoljno jaki da se otvoreno borimo protiv Chisha-

ma. Jednog dana ćemo odjahati na Chishamov ranč i poubijati njegove ljude. A njega ćemo uhvatiti i objesiti, kao što je on...

Clay Robinson jedva je slušao što govori Billy McCarty, jer je shvatio da to nije ništa drugo nego razmetanje. Shvatio je da ne može nekolicina trećerazrednih momaka postati prvoklasna četa. Ako su i ostali bili poput Billyja McCartyja, tada ne mogu pretpostavljati neku osobitu opasnost za Chishama.

Clay je osjećao gorko razočaranje. Nadao se da će u logoru naći istomišljenike i prijatelje koji će se zajedno s njime upustiti u borbu protiv Barta Chishama. Ali pošto je čuo Billyjevo isprazno hvalisanje, nije više u to vjerovao.

Ali možda će se moći nekoliko dana odmoriti u logoru i izliječiti rane. Noga ga je strašno boljela. Bol je bila toliko snažna da je osjećao kao da mu je cijela strana oduzeta.

Pomalo je već svitalo. S istoka se pojavljivalo prvo jutarnje svjetlo. Slijedili su goveda uz tok potoka koji je nestao u kanjonu. Prolaz između stijena bio je toliko uzak da su životinje gazile vodu potoka. Potok je najednom promijenio smjer, voda je prskala iz zida neke stijene. Voda je tisućljećima izdubila duboku jamu, a novi kanjon bio je samo pola metra širok. Potok se i dalje praćakao kroz zelenu livadu.

Na ulazu u kanjon Billy McCarty izda nekoliko zapovijedi čuvaru koji je čuvao ulaz. Čuvar odgovori da Claya već očekuju i da se već zna kako se Bart Chisham po svaku cijenu

želi domoći njegove zemlje. Stoga može nesmetano ući u kanjon kao dugo očekivani prijatelj.

U međuvremenu već je sva-nulo. Napokon Clay ugleda kuće i kolibe u skrivenom logoru u kojem su se sakupili neprijatelji Barta Chishama.

Billyjevo razmetanje i sklonost pretjerivanju što je donekle bilo i način da olakša svoj jad, postali su Clayu razumljivi kad je vidio ove jadne kolibe sagrađene uz stijene kanjona. Tu se nalazilo desetak koliba, brzo i primitivno sklepanih, bez imalo ljubavi. Vidjelo se da nisu bile predviđene za duže stanovanje.

Samo se jedna od koliba donekle razlikovala, bila je veća od ostalih i imala je nadograđen još jedan kat. Kuća je imala čak i verandu sa stolovima i klupama.

— To je naš dućan — objasni mu Billy McCarty. — Uz taj dućan je i salun, a gornje prostorije Earl Mannen iznajmljuje prolaznim gostima koji nemaju svoje kolibe. I ti ćeš se također ovdje smjestiti ako imaš novaca. Od Earla Mannena sve se može dobiti za novac.

Oni su se u međuvremenu udaljili od goniča stoke i uputili prema kućama. Nekoliko muškaraca stajalo je u grupici pred dućanom. Svi bijahu dobro naružani, ali svakog su sumnjičavo promatrali.

— Ovo je Clay Robinson — glasno reče Billy. — Nije mu dobro. Bio je ranjen. Ali inače je sve u redu. Otarasio se svojih progonitelja još jučer navečer. Želi ostati kod nas kao što to žele svi koji dospiju ovamo. Svi

koje je Bart Chisham protjerao ili ih još progoni. Veselite se što smo dobili zamjenu za Kalispela. On je dva puta bolji od Kalispela. To svi vi znate!

Nakon tih riječi obrati se Clayu.

— Stanujem tri kolibe dalje odavde sa još tri druga. Vidim, sasvim bi iznemogao. Ja ću se pobrinuti za tvog konja, sidi, Clay!

Clay ga posluša. Polagano sjaši i otkvači bisage koje su pripadale šerifu Plummeru, jer je njegovo sedlo ponovo stavio na novoga konja kojeg je uzeo u Chishamovu koralu. Uzme i pušku iz navlake.

Cijelo vrijeme je osjećao kako ga svi promatraju i odmjeravaju.

Najednom se oglasi tik pokraj njega neki promukli glas:

— Pah, Kalispel nije mnogo vrijedio, a sigurno ne vrijedi ni ovaj mnogo više. Svi smo mi ovdje žalosna družina, zašto to pošteno ne priznate?

Clay se okrene kako bi vidio govornika. Ugleda nekoga dugačkog momka izdužena lica koje je ličilo na magarca. Čovjek mu prepriječi put. Oči su mu podmuklo sjale. U svakom logoru mora biti vođa, a možda je taj momak bio vođa ovog logora.

— Svi ste vi pobjegli pred Chishamom — dalje je govorio momak. — Mogao vas je poslati do vraga, kao što vuk otjera kojote i lisice. A vi sebi uobražavate da ćete dobiti natrag sve što vam je oduzeo. To su samo isprazni snovi!

— Sigurno — odgovori Clay. — To su snovi. A sada, skloni mi se s puta, prijatelju. Noga mi je ranjena i ne mogu te obići.

– Pah – reče momak magarećeg lica i stavi ruku na dršku revolvera. – Ja sam Sid Callaghan. Ja nisam pobjegao pred Bartom Chishamom, došao sam ovamo s juga.

– Tada si vjerojatno otamo pobjegao. Kakva je to razlika?

Clay podigne pušku, stavi je na rame Sidu Callaghanu i htjede ga tako maknuti u stranu. Ali Sid se samo cerio i nije se pomaknuo.

– Samo ti mene obidi – reče drsko.

Clay odmahne glavom ne rekavši ni riječi. Nije tražio svađu, ali odavno je naučio da se u takvom logoru – ukoliko se želi imati mir – mora svakom izazivaču stati na žulj, tek tada će ga svi poštivati.

Makne se pola koraka nazad i podigne pušku. Činilo se kao da će ga udariti puščanom cijevi. Lice Sida Callaghana se zgrči. On izvuče revolver jer je bio revolveraš i okrene se kako bi izbjegao udarac. Ali Clay ga ne udari. Najednom ga zgrabi za pojas i gurne ga puškom u stranu. Sid Callaghan ispusti revolver, bolno zastenje, padne na koljena i obje ruke stavi na pojas. Ovako klečeći pružao je gadnu sliku.

Clay ga je bezizražajno promatrao znajući da ih svi ostali promatraju.

– Tako brz i tako vješt uopće nisi, Side Callaghane – reče Clay i uputi se prema ulazu u dućan.

Na ulazu je sjedio neki debeljko u drvenoj stolici.

– Dobro došao u moju kuću, Clayu Robinsone! – pozdravi ga čovjek i nevjerojatno lako dignu se sa stolice.

– Ja sam Earl Mannen i dat ću ti najbolju sobu. Sid Callaghan bio je ovdje jednooki među slijepcima. A pri tom je samo drugorazredni momak. Zaista, pravi momak stao bi mu već odavno na prste. To sam oduvijek znao.

Podigne ruku i obrati se ostalima.

– Vi mali razbojnici, ostat ćete uvijek samo mala ušljiva banda ukoliko se ne pojavi čovjek koji će od vas učiniti neustrašive momke. Pogledajte samo Claya Robinsona, on je pravi čovjek za to! Ali došao je, na žalost, prekasno. Trebao je doći dok su Kalispel i još nekoliko momaka bili živi. A sada... crno vam se piše. Od srca biste trebali željeti da Clay Robinson preuzme vodstvo, da misli za vas i da vas udruži u čvrstu družinu, koja se može oduprijeti Bartu Chishamu, a možda ga čak i uništiti.

Kad je to izrekao, uđe u kuću. Clay ga je slijedio posljednjim snagama. Uspinjali su se stubama koje su škripale i bile grubo izdjelane. Sobe na katu bijahu obične primitivne izbe, a kreveti jednostavne slamarice.

– Pogledat ću tvoju ranu, Robinsone – mrmljao je Earl Mannen. – Znam da se posljednjim snagama držiš uspravno. Raskomoti se. Možeš li plaćati ped dolara na dan?

– Mogu – procijedi Clay. – Ali plaćat ću samo dva.

– No, dobro, plati tri dolara i prvoklasno ću te hraniti – odgovori Earl Mannen. Zatim poviše dolje prema stubama.

– George! Donesi dva vedra vruće vode! Zdjelu i ručnike, ali brzo, George!

— Odmah ću, gospodine Mannenu — odgovori neki duboki ugodan glas odozdo.

Clay se u međuvremenu ispružio na slamarici. Mannen mu skinе čizme i ostrim nožem, koji je od nekuda izvukao, razreže nogavicu hlaća. Skinе mu zavoj.

Prije no što se Clay onesviještio vidio je kako ulazi kroz vrata neki krupni Crnac. Taj Crnac s prekrasnim dubokim glasom bijaše George.

— George, u naš je grad stigao pravi čovjek — reče Earl Mannen. — Moramo se potruditi da zadrži svoju nogu. Ova rana baš ne izgleda dobro.

Clay nije ništa više čuo, milostiva nescijestica ga je izbacila.

IX

Ponekad se budio i osjetio da ima visoku vrućinu. Osim toga, osjećao je bol u nozi — ono neko čudno lupanje.

Povremeno je pokraj njega sjedio veliki Crnac, zatim opet debeli salasti Earl Mannen, koji je iz nekog njemu nepoznatog razloga ovdje usred razbojničkoga gnijezda vodio neki jadni dućan i još jasniji hotel. Dugo je bio u polusnu. Ponekad su mu na zavoj nalijevali rakiju. Clay je znao da je to dobro za upalu.

Ponekad bi se toliko probudio da je bio sasvim pri svijesti. Tada je osjećao da je gladan i bio je uvjeren da se upala povukla.

Podigao je ruku i opipao bradu. Brada mu je narasla u nekoliko dana. Zatim je zamijetio da je sâm u sobi. To je značilo da je ovih nekoliko sati mirno spavao i bio bez vrućice te da

nije bilo više potrebno da netko bdi je uz njega. Čuo je kako se netko penje uz škriptave stubе. Bio je to Earl Mannen. Jedva se provukao kroz vrata i gotovo je čitavu prostoriju ispunio svojim tijelom. U ruci je nosio mali lonac iz kojeg se pušilo.

— Ovo je pileća juha u koju sam ulupao dva jaja. To je upravo ono pravo za čovjeka koji mora brzo ozdraviti.

Pažljivo je promatrao kako se Clay pridigao u krevetu i nije mu pri tom pomagao.

— Mislim da ću moći ustati kad se najedem. Moram ti se zahvaliti, Earlu Mannenu, ti zaista činiš sve za svoje goste.

— I to za tri dolara na dan uz punu opskrbu — jednostavno odgovori Mannen. — Ali još ne moraš ustati, Clay. Imaš vremena do večeras, a do tada ima još nekih osam sati. Do tada možeš još dva puta jesti i tijelo može dobiti sve potrebne sokove koji će ti dati snagu. Ti si izdržljiv momak. Spavao si tri dana, to bi moralo biti dovoljno. Kad isprazniš ovaj lonac, pogledat ću tvoju ranu i nanovo je previti. Neprestano smo je polijevali alkoholom, a to stoji posebno tri boce.

— Sigurno — smješкао se Clay. Zatim uzme lonac i počne jesti. Juha je bila izvrsna.

— George zna kuhati, zar ne?

— ponosno upita Earl Mannen.

— Mi smo imali u Saint Louisu najbolji restoran.

Clay je mirno jeo dalje, zatim nakon male stanke upita:

— A zašto ga više nemate nego živite u takvoj jednoj puštoši?

Earl Mannen oprezno sjedne na tronožac. Neko je vrijeme

šutio. Izgledao je kao panj, bez vrata i neobično kratkih ruku i nogu.

— Da, zašto? — ponovio je kao da sâm sebi postavlja pitanje.

— Jedno od naših izabranih jela bila je riblja salata. Jednog dana umrlo je desetak mojih gostiju od otrovanja ribom. Kako se to moglo dogoditi još i danas je meni i Georgeu zagonetno. Ali ipak se dogodilo. Zatim su svi nahrupili u našu kuću, sve uništili i htjeli nas linčovati. U posljednji trenutak spasila nas je policija. Dakako, bio je proveden i istražni postupak i ništa nam se nije moglo dokazati. Ali u Saint Louisu bili smo onemogućeni. Zatim smo George i ja pošli na putovanje. Mnogo godina smo se naokolo potuicali. Kad bismo se u nekom mjestu malo duže zadržali, ubrzo se pročulo da smo u Saint Louisu otrovali nekoliko gostiju. Tako smo uvijek morali ponovo otići.

Ušuti, a u njegovim očima, gotovo sakrivenim od sala, pojavi se bespomoćan, divlji bijes.

— Ovdje u ovom logoru me trebaju. Ovdje mogu voditi dućan i hotel. Odavde nas nitko neće protjerati zbog onog što se dogodilo u Saint Louisu. Zbog toga smo ovdje i ostali, napokon smo pronašli sigurno mjesto nakon toliko godina potucanja. Iako se ova kuća ne može ni usporediti s onom što smo je imali u Saint Louisu, ipak imamo svoje mjesto, goste možemo posluživati i kuhati. Postali smo skromniji. Ovdje nam se sviđa. Ti, Clay Robinson, također nisi više kralj rodea. Sada si i ti prognanik. A kad padne noć,

mislim da će se pojaviti gospodin Bart Chisham.

Sve to je izgovorio neopisivim mirom. Clay za trenutak prestane jesti juhu.

— Da li je Chisham napokon pronašao logor?

— S time se moralo računati prije ili poslije. Da, on stoji sa svojim ljudima ispred sjevernog ulaza u kanjon, kroz koji ste i vi došli. Naši ga čuvari još zadržavaju puškama. Ali to više neće biti moguće kad padne mrak. Čak i po mjesecini u kanjonu je mračno kao u rogu. Ova žalosna banda zaista bi se morala boriti da ih zaustavi. To znači da bi se svi morali založiti svojim životima. Ali oni nisu na to spremni. Oni samo krađu stoku po tamnoj noći i pucaju iz zaklona na ljude koji im se približavaju. Doći će Chishamovi ljudi i napasti poput horde Indijanaca. A tada...

On prekine i umornim pokretom odmahne rukom.

— Kalispel i nekoliko momaka koje je on već uhvatio bijahu pravi buntovnici, koji se nisu bojali borbe. Ali ovi ovdje ušljivci... svi oni će za nekoliko sati pobjeći. Pobjeći će kroz sjeverni izlaz iz kanjona, prije nego što ih Bart Chisham opkoli sa svojim ljudima. Hoćeš li i ti pobjeći, Clay Robinson? Pomoći ću ti da se popneš na konja.

Clay je gotovo sasvim prestao jesti. Razmišljao je. Najednom mu juha nije više prijala. Gladi je nestalo. Zatim osjeti gorčinu.

Sjeti se Kalispela koji je prišao njegovoj vatri, vjerujući da će dobiti od njega odmorena konja. Kalispel nije mogao pobjeći pred Bartom Chishamom i Thorom Quadom. I njega će

progoniti, kuda god pošao. Dan, dva provedenih u sedlu ponovo će pogoršati njegovo zdravstveno stanje. Oni će ga već uhvatiti, kao što su uhvatili i Kalispela. Kalispelu je manjkao konj, a njemu zdrava noga.

Podigne glavu i pogleda Earla Mannena.

— Ja neću bježati, Earl. Pronaći ću jednu od praznih koliba gdje ću se smjestiti. Uza se imam revolver i pušku. Imaš li u dućanu municije?

— Imam! Imam dovoljno — odgovori Earl Mannen i uzme Clayu iz ruke prazan lonac.

Podigne se i pođe prema vratima gdje se još jednom okrene i reče:

— Donijet ću ti svježe rublje, košulju i nove hlače. George će te obrijati. On to izvrsno radi. Ne možeš valjda ići neobrijan na svečanost s Bartom Chishamom i njegovom hordom.

— Naravno — odgovori Clay smiješeći se — želim se posebno urediti za ovu svečanost kao za prvi sastanak s djevojkom.

— Tako je u redu — promrmlja Earl Mannen. — Brzo si shvatio da se ne može jednostavno pobjeći. Jednoć to mora prestati i stvari se moraju staviti na pravo mjesto. Meni je bilo potrebno mnogo godina da dođem do tog saznanja, mladiću moj. Ti učiš brzo — iznenaden sam.

Clay se smješкао.

— Ako se već moram boriti, tada to neću u bijegu, nego tamo gdje želim i gdje sam spreman na to. Ti, Earl Mannen, nisi uopće tako loš čovjek.

Ovaj samo nešto nerazumljivo promrmlja i izade.

Malo zatim ušao je George.

Donio je vode. Clay se digne, skine se i opere. Zatim se obrije, a Mannen mu donese stvari da se obuče.

— Ovo ne treba platiti, Clay. Jer Bart Chisham vjerojatno će razoriti naselje. Ja neću imati više što prodavati.

— Ali možeš mnogo toga natovariti na kola i uzeti sa sobom, Earl.

Ovaj se samo posprdno nasmije i odmahne glavom.

— Uzeti? Pah, ja uopće neću otići. Rekao sam već da mi je trebalo mnogo vremena dok sam spoznao da se jednom mora prestati bježati. Ja sam ovdje s Georgeom sagradio kuću. Bilo nam je prilično teško i mukotrpno dopremiti dovde mnoge stvari na kolima. Uspjeli smo samo zato što je George imao snage za trojicu. I tako je ovo mjesto postalo naš stalni dom. Ja ne želim više odavde otići. Dosta mi je svega. Pa, ukoliko bih morao ovdje i sâm ostati, ne bih se više odavde maknuo. Ali i George će ostati sa mnom. Ja se ne bojim Chishama, a George se ne boji ničega na svijetu. A sada daj da pogledam tvoju nogu, Clay, prije no što se obučeš.

Clay pogleda Georgea. Ovaj mu se nasmije i pokažu se pri tom dva prekrasna niza zubiju na crnom licu. Zatim reče svojim ugodnim dubokim glasom:

— Gospodin Mannen je sve rekao.

Da, zaista, Georgeu nije više ništa preostalo da kaže — kao ni Clayu. Ova su se trojica razumjela bez mnogo riječi.

Dolje u dućanu i salunu bilo je bučno. Tamo su se sakupili

svi momci koji su namjeravali uskoro pobjeći. Odnosili su iz dućana sve što su mogli ponijeti, a osim toga bijahu omamljeni alkoholom. Ponekad se čulo kako psuju, a zatim se oglasio neki divlji glas.

— Vi hulje, zar nas nećete smijeniti na straži kod sjevernog izlaza? Zar ćemo Billy, Bob i ja sami izdržati tamo cijelu večer? Hajde, trojica od vas moraju nas odmah smijeniti, tako da Chisham zna da čuvamo ulaz. Inače će još za dana pokušati ući ovamo! Morate nas smijeniti, inače ćemo se i mi smjesta povući. Zar mislite da ćemo moći sami zadržati Chishama i njegove ljude da biste vi mogli puniti džepove i opijati se?

Earl Mannen tiho se nasmije čuvši ove riječi.

— Kakve su to ništarije! Trećerazredni nitkovi! Do vra- ga s njima! Najradije bih ih sačmaricom istjerao iz kuće. No dobro, vidim da rana nije više upaljena. Zatvorila se i brzo će zacijeliti.

— Ukoliko ostanem živ — smješkao se Clay.

— Odmori se — reče Earl Mannen. — Za dva sata dobit ćeš izvršnu večeru. George će nam napraviti prvoklasnu večeru. Večerati ćemo dolje u blagovaonici. Za dva sata, u re- du?

Clay prihvati poziv i Mannen ode. Clay popuši još jednu ciga- retu, zatim zaspe. A dva sata o kojima je Earl Mannen pričao prošla su kao dvije minute.

X

Stol je bio svečano postav- ljen.

Na stolū je bio bijeli stolnjak, fini tanjuri i izvrstan pribor za jelo. Vino u pravim vinski- m čašama i najraznovrsnija jela, koja je George donosio iz kuhinje. U razmacima dok je donosio jelo ipak je našao toliko vre- mena da sjedne za stol i pri- druži im se u jelu.

Ova svečana večera protekla se gotovo dva sata.

Pričali su o mnogočemu — samo ne o tome da će ovamo uskoro stići Bart Chisham sa svojim ljudima. Ponekad su ih prekidali ljudi koji su nešto tre- bali od Earla Mannena i u čudu gledali na lijepo prostrti stol i njušili opojne mirise.

— Ostavite me na miru — re- kao bi im Earl Mannen gotovo prijeteći. Udoboljio je željama samo poneke od malobrojnih žena koje su živjele ovdje u na- selju. Bile su to umorne, iz- mučene i zabrinute žene, koje su trpjele što opet moraju otići dalje.

Clay Robinson, Earl Mannen i George sjedili su na verandi i pušili cigare. Bez riječi probav- ljali su izvršnu večeru i proma- trali povorku izbjeglica. Muš- karci koji su imali obitelj vozili su se u kolima ili su se samo njihove žene vozile, a oni su ja- hali... Sve ih je više napuštalo naselje.

Zatim su se pojavili oni koji su stražarili kod sjevernog ula- za. Brzo su projašili kraj njih, s njima je bio i Billy McCarty. On podigne ruku mahnuvši ovoj trojici na verandi.

— Sasvim ste poludjeli! Zar želite izigravati heroje? Bart Chisham samo što nije došao ovamo, a vas će objesiti kao Ka- lispela i one druge. On će...

– Zaveži! – zaurla Earl Mannen.

Zatim se obrati Clayu i reče:

– To je to! On je dao objesiti nekoliko momaka kao da je sudac ili vlast! Nadam se da će i njega dopasti koji metak.

– To se i ja nadam – odgovori Clay uplašivši se svojih riječi, jer su one odavale njegove želje i spremnost da se bori do posljednjeg daha. Ali on nije želio umrijeti, radije bi živio i sada je tako snažno mislio na Ann Elliot i na sreću koju bi imao s njom u životu. Ali koliko god je bila snažna njegova želja za životom, obuzme ga žalost sjetivši se Ann, znajući da je nemoguće da jednostavno pobjegne.

Bio je spreman, i samo neka dođu Bart Chisham i njegov revolveraš Thor Quade i cijela njihova horda, jer ovdje će prvi put doživjeti pravu borbu.

U to vrijeme Bart Chisham se nalazio kod sjevernog ulaza u kanjon i još je jednom o svemu razmislio. Neke stvari nisu se odvijale baš tako glatko kako je on želio.

Najprije, bio je ovdje savezni šerif, koji je došao u Broken Arrow mnogo prije no što je on to predvidio. Već sama ta činjenica nije mu odgovarala. Jer da je šerif uhapsio Claya Robinsona, on bi izbjegao njegov napad. Od samog početka njegov je plan bio da ga uhvati prije nego zakon. Da, on mu se želio zaprijetiti izručenjem. Dakle, sada ga mora najprije on uhvatiti. Bio je siguran da se Clay Robinson

nalazi u skrivenom logoru do kojeg se može doći samo kroz ovaj klanac. Tako su barem pokazivali njegovi tragovi koje su otkrili tragači.

Osim Thora Quada imao je sa sobom još oko dvadeset i pet ljudi. To je bilo više nego dovoljno, jer svi su oni bili revolveraši vični takvim borbama.

Bart Chisham nestrpljivo je čekao da padne noć.

Pogledao je Thora Quada, koji mu se onako visok i mršav približavao na svojim visokim potpeticama. Quadovo lice kosih očiju i s kineskom šiljastom bradicom bijaše bezizražajno kada je čučnuo kraj gazde i počeo savijati cigaretu.

– Čuvari s ulaza u kanjon su otišli – promrmlja Quade. – Ali ne znam da li je to njihov prljavi trik da nas još za dana namame u kanjon. Ja bih radije pošao s ljudima tek po mraku. Da li ćemo tada još u logoru koga zateći ako su čuvari zaista otišli ili je to samo kloпка?

Bart Chisham promatrao je kritički svog revolveraša i bilo mu je jasno da je ovaj prvi put u nedoumici. Quade je inače uvijek znao što mu je činiti.

– Ova banda malih ušljivaca sigurno je već otišla – odgovori na pitanje svog revolveraša. – Ali čovjek kojeg želim uhvatiti sigurno je u logoru. Quade, cijeli dan sam razmišljao o Clayu Robinsonu. On je pravi momak. On bi se čak i sa šerifom objasnio. A sada već nekoliko sati zna da sam mu sasvim blizu i da neće moći zametnuti trag. Zna da sam ga slijedio sve dovde i da imam izvrsne tragače. On će se sigurno sjetiti Kalispela. Znam da će se boriti.

On nije čovjek koji će pobjeći ako je bijeg besmislen. Osim toga, zna da ne želim njegov život, samo njegovu zemlju. Ako mu postane gusto, još može sa mnom pregovarati o zamjeni. Tako je to! Mislim da sada možemo uzjašiti konje i uputiti se u kanjon. Ja ću poći prvi. Bilo mi je jasno da će ova banda kukavica nestati do noći.

Nakon tih riječi digne se i već je htio glasno zapovijediti svojim ljudima u zaklonu pred kanjonom da se upute prema konjima. U to on i Thor Quade začuju u daljini topot kopita. Kako je tlo bilo kamenito, topot kopita se jasno čuo.

Malo zatim ugledaju konjanika i kad se kraj njih zaustavio bilo im je jasno da je savezni šerif Wesly Plummer isto tako slijedio tragove. Ugledali su metalnu zvijezdu na košulji konjanika, gledali su u njegove hladne, oštre oči, u kojima se vidjelo da je šerif umoran i iscrpljen.

On pokaže na kanjon i upita:

– Hoćete li unutra? Da li je to put do Claya Robinsona?

Bart Chisham potvrdi i reče:

– I vi to namjeravate?

– Poslije – odgovori Plummer i sklizne sa sedla. Sagne se do jedne čuturice s vodom što je ležala na zemlji, podigne je i napije se a da nije pitao za dozvolu. Zatim je spusti na zemlju i stavi ruku na revolver.

– Razgovarao sam s Jubom Bennetom prije no što je umro. Znam da ste vi Claya Robinsona uvalili u neprilike. Htjeli ste ga ucjenom prisiliti da vam proda zemljište. Zbog toga vas

obojuju hapsim – vas, Bart Chisham, i vas, Thor Quade. Protiv vas, Quade, ionako imam već tri godine staru tjeralicu iz Arizone. Dakle, podignite ruke da vas mogu razoružati!

Oni su se snebivali i činilo se kao da se namjeravaju nasmijati. Ali to nije bilo baš veselo. Nije to bio samo običan gradski šerif. Šerif je zastupao savezni zakon i sve je znao o njima. On pogleda u Barta Chishama.

– Napravili ste grešku, Chishame. Jube Bennet ostao bi vam vjeran da ste mu doveli liječnika. Ali vi ste ga odvezli tamo gdje ga liječnik kojeg mu je poslao Robinson nije mogao pronaći. Jube Bennet je naposljetku bio na Clayovoj strani. Stoga mi je i sve rekao. Quade, vi ste dobili Robinsonove srebrne mamuze, a vi ste takoder...

Dalje nije više ništa mogao reći, jer Quade je dokazao da je opasan, hladnokrvan i proračunati revolveraš. Izvukao je revolver bez ikakvog upozorenja. Čitavo je vrijeme mirno slušao i škiljio svojim kosim očima. Zatim se njegove ruke pokrenu i on izvuče revolver. Podigne ga i bio je za djelić sekunde brži – brži od šerifa, a taj djelić sekunde bio je odlučujući. Jer istog trenutka kada je šerif opalio već ga je zahvatio metak Thora Quada. Vjerojatno zbog toga i nije pogodio Quada, iako je ovaj mirno stajao i pucao dalje. Šerifovi meci prošli su pokraj Quadeve lijeve noge i zabili se u zemlju.

Šerif padne na koljena.

– Zakon – reče polagano i teško dišući – već će te jednom uhvatiti, Quade. Ne možeš iz-

bjeći zakonu. Suviše svjedoka je vidjelo da si saveznog šerifa... — licem padne na zemlju ne rekavši više ni riječi.

Quade je mirno stajao, gutao slinu i polagano se okrenuo, kao da se htio osvjedočiti da su šerifove posljednje riječi bile istinite. I Bart Chisham se osvrnuo naokolo.

Obojica su ugledala svoje ljude koji su se podigli iz zaklona i nisu više promatrali tamni otvor kanjona. Stajali su naokolo i prestrašeno gledali prema njima.

Najednom su se ljudi pokrenuli kao po nekoj tajnoj zapovijedi i počeli im se približavati. U roku od jedne minute opkoliše mrtvo tijelo šerifovo.

Jedan od njih promuklo reče:

— To je Wes Plummer — poznajem ga. To je savezni šerif Plummer... Svi pogledaju u Thora Quada. On je u ruci držao revolver iz kojeg se još dimilo.

— No, što onda? — upita ih hladno Thor Quade. — Što se to vas tiče? To je moja stvar! U sedla! Polazimo u kanjon! Hajde, penjite se! — U glasu mu se osjećala bezobzirnost i prijetnja. Oduvijek je s njima postupao na taj način. Sada je bio bijesan, jer su bili svjedoci ubojstva, što je svakako smanjilo njegov ugled, a već sama ta činjenica dovodila ga je do bijesa.

Oni se najednom pomaknu, čak začudo vrlo brzo. Činilo se kao da ne žele više gledati u mrtvog šerifa i Thora Quadea. Požurili su do svojih konja. Bart Chisham ih je slijedio, samo je Thor Quade zaostao. Uzme sed-

lo sa šerifova konja, zatim uzme pokrivač i pokrije mrtvo tijelo.

Onda se uputi za ostalima. Kad se popeo na konja, začuje ljutiti glas Barta Chishama.

— Htjeli ste smjesta otkazati, jednostavno sve napustiti i otići!

Thor Quade okrene svog konja i stane uz bok Barta Chishama.

— Tko želi otići odavde? — upita ljutito i prijeteći. U njegovu je glasu bio neki divlji prizvuk, po kojem se moglo pretpostaviti da je spreman učiniti još mnogo gorih stvari pošto je već jednu strašnu i načinio.

Ali nije čekao odgovor na svoje pitanje. Činilo se je kao da su se ljudi podijelili u dvije grupe. Jedna polovica htjela je ostati kod njega i Barta Chishama, a drugi, kojima nije još sve bilo svejedno, nisu više htjeli sudjelovati u svemu tome.

— Nitko neće odavde otići! — zapovijedi Thor Quade. — Onaj tko ode, dobit će od mene metak. Naprijed, u kanjon! Čitavo vrijeme ste bili na spisku Barta Chishama a niste radili ništa opasno. Sada možete zaraditi plaću! Waco i Johnny, vi ćete ostati ovdje, pokopati šerifa, a zatim doći za nama! Ne puštajte nikoga iz kanjona!

Posljednja zapovijed bila je razumljiva, jer opasni i podmukao Waco Howard uvijek je bio uz Thora Quada.

U redu, Thore! Johnny i ja ćemo to učiniti!

— Dakle, hajdemo sada! — oštro zapovijedi ostalima Thor Quade.

Bart Chisham, koji je do sada mirno sjedio u sedlu, osjeti da je

u drugom planu. Postalo mu je jasno da je zapravo Thor Quade gazda i osjeti nezadovoljstvo zbog takvog razvoja situacije. Najednom se uspravi u sedlu i povuče.

– Sjetite se samo da vas dobro plaćam, a ovog će puta biti još i dodatak. Dakle, krenimo!

Uputio se na čelo kolone, a znao je da će ga svi slijediti jer je Thor Quade bio na začelju.

Zanoćalo je. Kad su ušli u kanjon gdje su konji praćakali kroz plitku vodu potoka, Bart Chisham pitao se hoće li ljudi više slušati njega ili Thora Quade? Najednom osjeti kako mu se briga pretvorila u bijes. Što će biti ako jednog dana Thor Quade ne bude više htio slušati njegove zapovijedi i ako ne bude više htio biti njegov namještenik nego ortak?

Ili...?

Obuzet takvim mislima stigao je sa svojim ljudima do tamnog ulaza u kanjon. Morile su ga čudne misli kao nikada dosad. Tek je zapravo danas pravo upoznao svog namještenika. Tek je danas uvidio da je Quade bio još gori nego što je do sada mislio.

XI

Kad se u dolini smračilo, Earl Mannen baci opušak svoje cigare i digne se.

– Sada smo sami, ali posjet će uskoro stići. Vrijeme je da zauzmemo dobra mjesta kako bismo te momke mogli sačekati. George, gdje ćeš se ti smjestiti?

Crnac se nasmiješi i pri tom se zabijele njegovi prekrasni zubi.

– U bunar – odgovori.

– To je dobro mjesto – potvrdi Manner a zatim se obrati Clayu.

– Bunar je dubok deset metara. To je bio mučan posao. Ali taj nam je bunar uštedio put do potoka. Osim toga još tri metra u dubinu vodi tajni prolaz do moje kuće. George se poslije može povući do nas. Ja ću se smjestiti u gornjem katu. Prozori su pogodno smješteni, s njih mogu pucati na tri strane. Kuća je sagrađena uz stijenu. Gdje ćeš se ti smjestiti?

Clay slagne ramenima.

– Vjerojatno u donjim prostorijama, da nitko ne može ući ako bi se našao u mrtvom uglu tvoje puške. Ali najprije ću otići do prve kuće i zapaliti je. Potrebna nam je baklja. Takva koliba gori i po nekoliko sati.

– To je izvrsna zamisao – odvrati Earl Mannen.

Kad je Clay stigao do prve kolibe, bila je već gotovo noć. On uđe unutra i zapali svjetiljku. Pronašao je dovoljno zapaljivih stvari i naslagao ih na gomilu. Zatim na tu hrpu stavi svjetiljku i stakleni dio razbije kundakom puške. Petrolej brzo sve zapali. On izađe i uputi se prema dućanu. Nekoliko koraka dalje nalazio se bunar i valov s vodom. Sjedne na rub valova da otereti ranjenu nogu. Malo podalje opazi u mraku Georga kako čuči i mirno čeka.

Čudio se vjernosti Crnca i poluglasno ga upitao:

– Što te zapravo zadržava ovdje, George? Vjerojatno znaš da nemamo mnogo izgleda?

George se tiho nasmije.

– Mister Mannen je dobar čovjek. On je doduše bijelac, ali

uvijek je bio moj najbolji prijatelj i brat. Kad je umrlo mnogo gostiju od naše riblje salate, mogao je svu krivnju svaliti na mene, jer ja sam bio kuhar. Ali on je krivnju preuzeo na sebe. Takav je on čovjek! A ja mislim kao i on da smo se dovoljno dugo potucali po svijetu. S ovoga nas mjesta neće protjerati neki razbojnički rančer. Da li je takav odgovor dovoljan, mister Robinson?

— Jest, odgovor je dovoljan, George.

George se zatim jednim skokom prebaci u bunar. Čulo se kako kundakom puške grebe po kamenju. Clay potraži zaklon iza valova.

Približavao se Bart Chisham sa svojim ljudima. Njihove sjene crtavale su se na odsjaju vatre. Zaustavili su se i načinili široki krug. Dobro su shvatili što je značila zapaljena koliba.

* * *

Bart Chisham je oklijevao.

Ali više se nije mogao povući. Više mu nije bilo stalo da uhvati živoga Claya Robinsona i da ga ucijeni kako bi ga prisilio na prodaju imanja.

Od trenutka kad je Thor Quade izvukao revolver i ubio šerifa, sve se izmijenilo. Toga je Bart Chisham bio svjestan.

Proklinjao je Quada i istovremeno bio svjestan da za njega i Quada nema drugog izlaza. Počinili su grešku, došao je šerif da ih uhapsi, a Thor Quade ga je ubio.

To ubojstvo vidjelo je dvadesetak svjedoka.

Prije ili poslije ti će ljudi njega i Quada ucijeniti. A ostali će jednom otići i možda već u

prvom salunu popiti koju čašu suviše i ispričati što su vidjeli. Bilo gdje i bilo kada saznat će se kako je šerif Wesly Plummer ubijen i što je prije toga rekao, pošto ga je pogodio Quadov metak.

Sve je bilo izgubljeno, razmišljao je Bart Chisham. S Quadovom pomoći postao sam velik i moćan. Ali zatim sam počinio grešku koja će mi slomiti vrat. Ali prije toga želim dobiti Claya Robinsona i uništiti ga, jer zbog njega se sve ovo dogodilo! Zašto mi nije odmah prodao svoju zemlju, koja bi mi osigurala pravo na vodu? Da, želim ga svakako uništiti!

Nakon tih misli glasno poviče.

— No dobro, momci, možda će biti nešto teže nego što smo mislili, ali isplatit ću vam još stotinu dolara posebno. A sada naprijed! Napast ćemo ih! Uništiti ćemo sve bez milosti! Naprijed!

Nije mu nedostajalo hrabrosti da mamuzama podbode konja i povede svoje ljude.

— Hajde, naprijed! — čuo se glas Thora Quada, još divlji i nemilosrdniji.

Svi su se pokrenuli na svojim konjima. Svi ti ljudi bili su neustrašivi revolveraši i projahali su kroz odsjaj vatre da zauzmu naselje.

Kako su se približavali, postajali su sve bezbrižniji i sve više ispunjeni nadom. Nekoliko jahača skrenulo je udesno kako bi zauzeli kolibe, pretražili ih i uništili.

Ali uto je počela pucnjava s druge strane. Za početak oglašila se s gornjega kata kuće sharp-puška. Metak pogodi ko-

nja Barta Chishama. Chisham vičući odleti preko glave konja i padne, preokrene se i ostane ležati na zemlji raširenih ruku.

Clay Robinson odmah zatim zapuca iz šerifove vinčesterke. Njome je mogao repetirati brzo poput munje i znao je iz nje pucati brzo i sigurno.

Koliba je dobro osvijetljavala okolicu poput prave baklje. Mećima je tjerao napadače, a kada su se izmakli među kuće i htjeli se povući u zaklon, osim Barta Chishama ležala su na zemlji još tri konja i dva čovjeka. Zatim je sve bilo neko vrijeme tiho.

Kroz tišinu čuli su se povici Thora Quade, koji je izvikivao zapovijedi. Zatim je opet sve utihlo.

Thor Quade zvao je Chishama. Ali on se ne oglasi.

Ali stoga se glasno oglasi iz gornjeg kata kuće Earl Mannen i svi su ga mogli dobro čuti.

— Predajte se momci, predajte se, prije no što bude prekasno! — ali njegove dalje riječi bijahu pucnjavom nadglasane.

Chishamovi ljudi nadoše zaklon i pucali su posvuda gdje su pretpostavljali da bi se mogao nalaziti neprijatelj. Većinu metaka ispalili su prema gornjem prozoru kuće. Clay je mirno ležao iza valova, a George se uopće nije micao iz bunara, jer je njegova puška imala ograničeni domet i čekao je povoljnu priliku.

Pod zaštitom nekoliko brzih pušaka Thor Quade započne napad. On i nekoliko najopasnijih momaka probijali su se naprijed, a on sâm bio je brz poput Apaša koji napada u pustinji bez zaklona.

Ali jedan metak, vjerojatno namijenjen njemu, pogodi čovjeka iza njega. Tako je napad nešto malo zastao. Ljudi Thora Quade nisu više htjeli ići u napad. Bacili su se u zaklon iza nagomilanih drva, kola bez kotača, koja su se nalazila između kuća.

Thor Quade još nekoliko puta pozove Barta Chishama. Bio je bijesan. Bart Chisham nije odgovarao. Rančer je na zemlji nedaleko od svog konja ležao kao mrtav.

Bilo je sve tiho i ponovo se oglasi Earl Mannen.

— Predajte se, momci! Ostavite nas na miru!

Thor Quade nije se obazirao na te riječi. On samo poviče:

— Robinson! Clay Robinson, jesi li ovdje?

Clay, koji je bio sakriven iza valova skine šešir i kroz njega poviče:

— Da, i ja sam ovdje, Quade! — njegov je glas zvučao muklo, kao da se oglasio s prozora neke od koliba. Zatim nastavi: — Nestani, Quade! Ja neću odavde otići! Nitko neće odavde otići! Ovdje se morate zaista boriti! Hej, momci, zbog čega zapravo želite ginuti? Za Quada ili Chishama? Još će nekoliko od vas poginuti prije nego što prestane borba!

Ponovo je sve bilo tiho. Ali Clay je bio siguran da neki od njih razmišljaju o povlačenju. Zatim ustanovi još jednu činjenicu. Kroz uski procijep sjevernog ulaza bio je snažan propuh. Kroz kanjon vjetar je tjerao iskre i dim zapaljenih kuća. Clay je znao da će Thor Quade to uskoro iskoristiti.

Ubrzo zamijeti nekoliko ljudi

koji su trčali natrag. Koliko god su se trudili da što prije dođu do zaklona, a i drugi su ih oružjem pokrivali, ipak Earl Mannen jednog dohvati metkom s gornjeg prozora kuće. Ali u taj tren ostali su se sakrili.

Neko vrijeme nije se čulo ništa osim ponekog hica koji su ispalili Chishamovi ljudi. George se uopće nije pomakao u bunaru.

Clay je razmišljao da li da se pomakne sa svoga sigurnog mjesta iza valova i povuče u kuću. Ipak još malo pričekao. Do kuće je imao nekoliko koraka i nikakvog zaklona i bio je izložen svim napadačima.

Povremeno je pogledavao na Barta Chishama, koji je još ležao na zemlji raširenih ruku i činilo se da je mrtav. Jednom mu se učini kao da se Bart neprimjetno pomaknuo. Ali nije bio u to siguran. Chisham je dugo vremena ležao potpuno nepomično pokraj svog mrtvog konja usred puta koji je vodio do južnog izlaza iz kanjona.

Vjetar koji je puhao iz sjevernog ulaza u kanjon bio je sve jači. Vjerojatno je to bilo povezano s noćnim zrakom što je dolazio s ravnicama. Thor Quade iskoristi taj vjetar i kuću koja je bila u plamenu. Uskoro zatim gorjelo je još nekoliko kuća. Ali one nisu samo osvijetljavale okolicu. Quadovi ljudi su se pobrinuli za dim. Oni su pokraj kuća zapalili još nešto što je prouzrokovalo gusti dim. Taj dim nailazio je poput plavkastosive guste magle, koja je sve oko sebe pokrivala.

Quadovi ljudi počeli su kašljati i oči su im bile pune suza. Ali i to im je bilo draže od me-

taka. Oni će pokušati napasti pod zaštitom dima. Thor Quade borio se poput Indijanca.

Clay Robinson čekao je dok dim nije došao i do njega. Zatim se podigao i potrčao u kuću. Za njim su praštali meci, a čuo se i Quadov glas koji je izvikivao zapovijedi.

Odozgo iz kuće ponovo se oglasi puška Earla Mannena. Vjerojatno je odozgo imao dobar pregled. Clay je uspio ući neozlijeđen u kuću i dok je razmišljao gdje da izabere najbolje mjesto, izvana se začuje sačmarica koja opali jedan put, drugi put. Nakon toga začuju se glasni povici i psovke.

Odozgo ponovo opali puška. Clay Robinson zadovoljno se smješkao. Oh, kako visoku cijenu sada plaćaju Chishamovi ljudi.

Clay se povuče do kuhinjskih vrata. Lijevo ispred njega vodile su stube u gornji kat. Čuo je kako gore Earl Mannen dahće i kašlje i kako se pokreće po daskama koje su škripale pod njegovom težinom. Napolju se ponovo oglasi sačmarica, jedan, dva puta! Hici odgovore, a odozgo je opet Mannen pucao iz puške.

Clay je držao spreman revolver u ruci i promatrao ulazna vrata. Prozori su bili premaleni da bi se kroz njih netko mogao provući. Clay je stoga morao paziti na vrata. Tko je želio ući u kuću, morao je proći kroz vrata. Kroz prozor se moglo samo unutra pucati.

Najednom se vrata silom otvore. To je dobro vidio unatoč dimu koji je prodirao unutra. Zatim Clay ugleda sjene dvojice ljudi koji su gotovo u isto vrije-

me htjeli ući kroz vrata. Pripucali su, a cijevi njihova oružja bljesnule su prostorijom. Clay je pucao u smjeru tog bljeska dok su se meci tik uz njega zabili u zid ili u vrata kuhinje.

On opali dva puta i oba puta pogodi. Ljudi padnu stenjući na pod. Jedan od njih promrmlja:

— Oh, iskrvarit ću ako mi nitko ne pomogne. Izvucite me iz te paklene rupe. Uopće se ne mogu pokrenuti!

— Izvuci ga napolje! — poviče Clay. — Kad izvučete napolje njega i ovog drugog, neka samo dođu i slijedeće budale! — u njegovu se glasu osjećala gorčina. On nije želio ovu borbu, ali sada se divljački borio.

On ne zapuca kad su se na vratima pojavile sjene i oba ranjenika povukoše za noge napolje.

Sve je bilo tiho osim nekih šumova koji su otkrili da su Chishamovi ljudi opkolili kuću.

Uto se začuje ljutiti glas Thora Quada.

— Izadite, ljudi! Opkolili smo vas i ubili vašeg trećeg čovjeka. Taj neće više nikada pucati. Sada ste preostali samo vas dvojica budala! Izadite napolje, ako se ne želite ispeći kao odresci! Jer mi ćemo zapaliti cijelo naselje. Sve će gorjeti — sve! Clay Robinson, zar ne želiš izaći da se boriš? Želiš li se radije ovdje pržiti?

Zatim je Clay čuo kako je Quade podučio svoje ljude kako da pravilno postave vatru. Odozgo se ponovo oglasi puška. Ali pucanj bijaše uzvraćen iz blizine vinčesterkom. Nakon toga Clay začu kako Earl Mannen gore stenje. Bio je siguran da je bio pogoden.

Dim koji je bio umjetno prouzrokovao pomalo se počeo razilaziti. Sada se sasvim normalno dimilo, kao da gore kolibe iz suhog drveta. Clay se napokon odlučio. Uputio se gore uza stube. Earl Mannen, koji je sjedio ispod prozora na zemlji, bio je naslonjen svojim krupnim tijelom na zid, ruku pritisnutih o prsa i teško stenjući.

Kad je Clay kleknuo pokraj njega, još je okrenuo glavu i otvorio oči. Premda je bila tama, Clay je to mogao vidjeti jer je bio sasvim blizu.

— Georgea su ubili — stenjao je Earl Mannen. — A i mene su pogodili... ali će mi za to platiti pakleno visoku cijenu. Ova ruža je potučena. Mislim da je samo nekoliko momaka uspjelo pobjeći. Thor Quade nema više mnogo ljudi uza se. Kad bismo George i ja bili još zdravi i mogli se boriti, tada...

Usred rečenice se prekinu i padne u stranu. Clay je bio više nego siguran da je Earl Mannen mrtav. On i njegov crni prijatelj George nisu se morali više naokolo potucati. Željeli su ostati na tome mjestu i bili su spremni boriti se za to do posljednjeg daha.

Clay Robinson razmišljao je o svemu. Nije želio živ izgorjeti u ovoj kući. Želio je sasvim nešto drugo: Quada! Bio je siguran da je on bio kriv za smrt Earla Mannena i Georgea. Ali da bi ga se dočepao, najprije je morao ostati živ.

U kuhinji je pronašao sakrivenu vrata, otvorio ih i zapalio šibicu. Dolje se nalazio prostran podrum, a ljestve su vodile do još neke prostorije u dubi-

nu. Kad se kuća sruši od plamena i ova će skrivena vrata izgorjeti. Ali možda bi mogao preživjeti u podzemnom hodniku koji je vodio do bunara?

Zapalio je i drugu šibicu, negdje je našao svjetiljku, zapalio je i ogledao se naokolo. Ovdje je vidio mnogo stvari koje su bile potrebne dućandžiji i gostioničaru a bijahu pohranjene u hladnom podrumu da se ne bi pokvarile. Podrum je bio velik gotovo kao soba. Preko su se nalazila neka mala vrata kroz koja je pognuvši se mogao doći do hodnika. Clay iza sebe zatvori ta mala vrata, a zatim dalje otpuže na koljenima. Znao je da je to nekih dvadesetak metara. Na pola puta naiđe na mrtvog Georgea, koji se mogao još dovesti dovući. Clay čučne pokraj njega i ugasi svjetiljku. Morao je još pričekati.

Bojao se da ne otkriju ovaj hodnik i ne zapale ga, a možda će povjerovati da je ostao u gorućoj kući jer je bio ranjen.

XII

Thor Quade nepomično je promatrao kako gori dućan i gostionica Earla Mannena. Bio je spreman na pucnjavu ako se netko pokuša izvući napolje.

Ali kad se gorući krov kuće urušio, bio je siguran da više nitko neće izaći.

Nakašljao se, rukom obrisao znojno čelo i ogledao se. Da, cijelo naselje je gorjelo... sve te kolibe, šupe i sve ostalo što je bilo sagrađeno. Trgnuo se kao iz nekog ružnog sna i postao svjestan svega oko sebe. Nije postigao pobjedu.

Ove su kolibe bile spaljene,

ovo zabačeno naselje uništeno, a ljudi koji su ovdje živjeli pobjegli su ili su bili ubijeni. Ali sve to nije značilo pobjedu. A on je ubio saveznog šerifa.

Ni njegovih ljudi nema više mnogo. Neki su ubijeni, neki ranjeni, ali znao je da ih je više od polovice pobjeglo kako ne bi bili svjedoci onoga što se ovdje zbilo. Njima je naprosto bilo svega dosta.

Chishamovi ljudi bijahu razbijeni. Nisu više mogli nadgledati ovu veliku i prostranu zemlju. Thor Quade znao je kako će se brzo ta vijest proširiti. Naiće će kradljivci stoke i u trenu dohrliti sa svih strana. A i mnogi ljudi koji su negda jahali za Chishama pridružiti će se tim kradljivcima. On sâm morat će pobjeći. Predstavnici zakona nemilosrdno će ga progoniti. Neće više moći ostati ovdje kao predradnik Barta Chishama. Mora iskoristiti dane i tjedne sve dok se ne pojavi novi šerif koji će ga tražiti. Mora otići daleko, do Montane ili Oregona – ili na jug do granice Meksika.

Nekoliko njegovih ljudi koji su mu još preostali bijahu zabavljeni brigom oko ranjenika. Dolje s potoka doveli su konje. Za dvojicu ranjenika morali su napraviti nosiljke. Thor Quade pogledom je tražio Barta Chishama.

Chisham je cijelo vrijeme ležao kao da je mrtav – ali samo tako dugo dok se odozgo čula puška. Ležao je upravo na nišanu puške i nije se usudio ustati. Znao je vrlo dobro da bi ga ovaj dobar strijelac pogodio.

Napokon je Chisham sjedio na svom mrtvom konju i buljio u vatru. U ruci je još imao spre-

man revolver, kao da je očekivao da će se ipak netko pojaviti na vratima.

— Sada je kraj — reče grubo Thor Quade kad mu se približio. — Sve je gotovo, Chishame!

U Quadevu glasu osjećao se drukčiji prizvuk no inače. Chisham pogleda Quada i osjeti da se on više ne osjeća kao njegov podređeni. Za Quada on nije više bio rančer i gospodar. I sada tek Chisham shvati značenje Quadovih riječi.

Polagano se digno. Sada nije više ni on vjerovao da će se itko pojaviti iz goruće kuće koja se već napola urušila. Quadove riječi uznemirile su ga.

— Da, sve je gotovo i nikada neće više biti kao prije, Quade — promrmlja Chisham. — Ti si mi bio uvijek pri ruci i to neću nikada zaboraviti. Uvijek ću se toga sjećati. Kad budeš negdje na sigurnom, javi se kako bih ti mogao poslati novaca. Poslat ću ti cijelu godišnju plaću i nagradu. Čovjek poput tebe svuda će naći posao. Ne brinem zbog tebe.

— Ni ja — cerio se Quade ispod svoje šiljate bradice. Mahnu ljudima rukom i reče: — Hajde! Pođite već jednom! Nestanimo! Ovdje smo gotovi! Chisham će vam na ranču isplatiti nagrade. Dovedite ovamo konje za mene i Chishama.

Chisham zamijeti ponovo da ga nije pred ljudima oslovio kao gazdu ili gospodina Chishama. Naprosto ga je nazvao imenom i više ništa. Chisham osjeti kako raste njegov bijes na Quada. Ali ne reče ništa. Uzme uzde iz ruku čovjeka koji mu ih je pružio.

— Bio je to Cameronov konj — reče čovjek. — Nije mu više potreban.

Chisham ustane. Quade približi svog konja tik uz njegova i obojica polagano krenu jašući. Svi su polagano jašili jer ranjenici u sedlu i oni na nosilima nisu mogli žuriti. Tako su izašli iz kanjona koji je još bio osvjetljen vatrom naselja koje je gorjelo.

Quade je šutke jahao uz Chishama. Tek kada su prošli najuži dio klanca, upita:

— Chishame, želiš me nagraditi s nekoliko dolara i misliš da ćeš se moći ovdje i dalje održati. Nadaš se da ćeš moći izmaknuti zakonu, jer ćeš svu krivnju svaliti na mene kada jednom pobjegnem? Pa, Chishame, ti si u istom škripcu kao i ja, jer bez mene ti bi bio nitko i ništa! Bez mene nećeš uspjeti sakupiti oko sebe spretne momke. Prije svega, nedostajat će ti čovjek koji će na sebe preuzeti sve ružne poslove — Chishame, tvoj ranč je više moje djelo no tvoje. Ti...

Najednom umukne jer su stigli do mjesta gdje je bio ubijen šerif. Quade je naredio dvojici svojih najpovjerljivijih momaka da pokopaju šerifa. Oni su nestali, a mrtvo tijelo saveznog šerifa je još ovdje ležalo.

— Do vraga! — opsuje Quade.

— Oni nisu htjeli imati s time posla — mrzovoljno će Chisham. — Otišli su i ostavili te na cjedilu. Vidiš da ljudi nisu ni tebi vjerni.

— Tada ćemo mi to učiniti — urlao je ljutito Quade. — Sidi s konja! Odnijet ćemo ga tamo do stijena. Hajde, Chishame!

On je malo oklijevao. Zatim je polako sjašio s druge strane konja, tako da se između njih nalazio njegov konj.

Quade se okrenuo u stranu i sagnut batio se nečim oko šerifa. Ali zapravo je izvadio svoj revolver tako da Chisham to nije mogao vidjeti.

Chisham, zaklonjen iza svoga konja, također je izvukao revolver i uperio ga na Quada preko glave konja. Ali Quade je bio brži. Prvi metak pogodi Chishamova konja. On u padu gurne Chishama u stranu tako da je za trenutak ostao gornjim dijelom tijela nezaklonjen.

Quade to iskoristi i opali drugi metak, a zatim mirno s koltom u ruci preko ranjenoga konja zakorači do Barta Chishama. On je klečao na zemlji i stajao.

— Ti budalo! — reče mu Quade. — Htio si me mrtvog položiti uz šerifa, a zatim bi se opravdao pred zakonom da si prekasno prozreo svog predradnika. Pokušao si svu krivnju svaliti na mene, Chishame. Ne vrijediš ni upola koliko sam te do sada cijenio. A svoju najveću pogrešku učinio si s Clayom Robinsonom.

On je gurnuo Chishamov revolver tako daleko da ga ovaj nije mogao više dohvatiti. Uputio se do svog konja, uzjašio i pošao za ostalima.

Kad se približio ljudima, jedan od njih ga upita: — Quade, što je to bilo?

Quade se samo okrutno smješkao.

— Nemate više gazde! Nema više ni Chishamova ranča. Sve je gotovo — sve je prošlo. Nema više što reći. Ako trebate još dobiti plaću — zaustavite se

pokraj goveda i konja i uzmite što vam pripada. Ranč više nema gospodara!

Nakon tih riječi nemilosrdno podbode konja mamuzama i iza sebe ostavi iznenadene ljude.

* * *

Sunce je već zalazilo kad je Ann Elliot začula da se približava neki jahač. Kako je jahač bio sâm, pomislila je da bi to možda mogao biti Clay Robinson. Brzo je izašla iz kuće puna nade i u crvenoj svjetlosti zalaza sunca prepoznala Thora Quada.

Visok, mršav i nekako uznemiren približavao se ranču. Na njemu se vidjelo da je dugo jahao. I on i konj bili su prašni, ali on je još djelovao poput čovjeka dobre duševne i tjelesne snage. Dugi put jedva da ga je umorio.

Zaustavio se ispred verande i iz sedla je nepomično promatrao Ann. Iza oboda njegova šešira opasno su mu svjetlucale oči.

— Što želite? — najednom ga upita Ann. Glas joj je bio nesiguran. Pokušavala je to prikriti, ali je osjećala da Thor Quade zna da je uplašena. On se samo smješкао svojim kosim očima.

— Ann — reče. — Ti si od prvog trenutka znala da te želim. Uvijek si to osjećala. Bila si poput srne koja se boji vuka. A ti si žena, prava žena, Ann. Danas je došao dan kad ćemo se bolje upoznati i zbližiti. Danas ću ostati ovdje. Želim da mi pripremiš dobru večeru. Neka to bude prava mala svečanost. Ann, danas je napokon osvajao taj dan koji sam uvijek priželjkivao. Dakle? — on jed-

nim skokom side s konja. — Sâm ću se pobrinuti za svog konja i oprati se u valovu. Urediću se za našu svečanost. Ali želim zaista dobru večeru. — Uzme svoga umornog i prašnog konja i odvede ga iza kuće do korala.

Ann je nepomično stajala.

— Da li vam je Bart Chisham to dopustio? — upita ga najednom.

On se zaustavi i odgovori joj preko ramena.

— Chishama više nema. Chisham je mrtav! Njegovi ljudi su pobijani ili pobjegli. Skriveni logor je razoren, a i Clay Robinson, koji se tamo sakrio, poginuo je u zapaljenoj kući. Vjerojatno je bio teško ranjen i nije više mogao izaći. Ann, sve je gotovo i svemu je kraj. I savezni šerif je također mrtav. Samo sam ja ostao, Ann Elliot. I prije no što sutra odem...

— Ne, do vraga s vama!

To je prodorno zavikala, okrenula se i ušla u kuću. Ali ubrzo se ponovo pojavila s puškom u ruci.

Otkočila je oba obarača i uperila pušku u Thora Quada.

— Popnite se na konja i nestanite! Ponavljam, popnite se na konja i nestanite bez traga! Učinite smjesta kako sam vam rekla!

On se nije ni pomakao i dalje se smješкао. Sunce je zašlo, a nebo je bilo obasjano žarkim rumenilom. Thor Quade i dalje je stajao nepomično na mjestu. Bio je obučen u crno kožnato odijelo, a oko pasa imao je dva revolvera. Djelovao je mračno, neugodno i siguran u sebe.

— Zašto ne pucaš? — reče hladno. — Ovom teškom puš-

kom možeš me iz ovakve blizine raznijeti u komadiće. Da li si ikada vidjela nekoga tko je pogoden iz takve blizine? Samo opali, pa ćeš vidjeti!

On spusti uzde svog konja i uputi se duž verande do stepenica. Ann pokrene pušku tako da je cijev bila uperena u njega.

— Ako se popnete, pucat ću! — poviče ona uzbuđeno.

— Nećeš pucati! — reče on polagano. — Naprosto me ne možeš raznijeti u komadiće. To ne bi mogao čak ni neki okorjeli čovjek. Za ubijanje treba mnogo više nego samo strah pred čovjekom koji bi te čak možda mogao usrećiti, Ann Elliot! Ti si već davno zrela djevojka za udaju. Ostale žene tvojih godina imaju već djecu. Dosad nisi naišla na pravog čovjeka — zaista pravog čovjeka, prema kojem su ostali muškarci obične ništice. Ja sam taj momak, Ann. A sada pucaj!

Popne se tri stepenice na verandu, zatim se uputi prema Ann, sve dok mu cijev puške nije dodirnula prsa.

— Dakle, sada možeš načiniti u meni rupu kroz koju...

— Ti svinjo — reče ona promuklo i spusti pušku. — Istina, ne mogu te ubiti jer...

— Ali ja te mogu — oglasi se iz kuće neki glas. Bio je to glas Noela Elliota, koji je izašao iz svoje sobe gdje je ležao u bolesničkoj postelji. Čuvši glasove, uzbuđio se i prikupio svu snagu da se digne. Stajao je u tamnom hodniku i Quade mu je pružao dobar cilj kroz otvorena vrata.

Ali Quade se nasmije, zatim brzim pokretom poput munje zgrabi Ann ispred sebe, prije no što je Noel uspio opaliti — ili

bolje rečeno prije no što se usudio jer je sestra bila i suviše blizu Thora Quada.

— No, samo dođi, moj mlađiću — reče mu podrugljivo Quade. — Izadi napolje i nemoj stajati na putu sreći tvoje sestre. Dođi, daj mi svoje oružje! Neka mi tvoja sestra Ann pripremi dobru večeru, a ja ću s njom sjediti uz svjetlo svjetiljke, čavrljat ću s njom i...

Najednom stane jer u to se začu topot konjskih kopita. Neki usamljeni jahač očito je došao po tragu Thora Quada. Približio se ranču na nekih tri-deset metara. Zatim se zaustavio. Bilo je mračno, mogla se vidjeti samo sjena jahača i nitko ga nije prepoznao. Zatim se jahač oglasi.

— Quade, već sam prije podne naišao na tvoj trag. Našao sam čak i mrtvog šerifa i Barta Chishama. Chisham je bio još živ kad sam naišao i sve mi je ispričao. Šerif je u torbi imao zapisnik, u njemu je bilo zapisano sve što mu je Jube Bennet ispričao i...

Bio je to glas Clay Robinsona. Thor Quade samo ispusti prodoran krik, oslobodi Ann i poput munje skoči s verande. Potrči prema Clayu Robinsonu i vikne.

— Robinsone, ti si živ? Kako je to moguće?

— U bunaru kraj kuće bio je podzemni hodnik. Tamo sam se uspio sakriti. Kad ste vi svi otišli, izašao sam iz bunara i brzo pronašao konja. Bio sam ti za petama. Nije mi bilo teško da te pronađem kad sam znao smjer. Jahao sam cijelu noć i tako po danu otkrio tvoje tragove. Da, razgovarao sam i s ostatkom

Chishamovih ljudi. Oni se nisu više željeli sa mnom boriti. Quade, došao sam da...

— Točno znam zašto si došao!
— Thor Quade će zdvojno.

Zatim zakorakne onako dugonog naprijed na tamnu sjenu prema Clayu Robinsonu, koji je u međuvremenu sjašio. Kad je mislio da se dovoljno približio počeo je pucati. Opalio je jedanput, dva puta, tri puta uzastopce i neprestano koračao naprijed. Vidio je kako je Clay Robinson pao na koljeno i već mu se toliko približio da je pomislio kako će ga slijedeći hitac smrtno raniti.

Clay Robinson u tom trenutku opali. Ciljao je vrlo brižno. Njegov hitac pogodi Thora Quadeja u srce a Quade učini još jedan korak i umre prije no što je pao na zemlju.

Ann istrči iz kuće. Prode pokraj mrtvog Quada do Claya, koji se bez njene pomoći digne ali se ipak osloni o njeno rame.

— Nije ništa strašno — reče on — Ann, zaista rana nije opasna. Još mogu hodati do kuće.

* * *

Grad Broken Arrow danas se zove drukčije. Nema više ranča Barta Chishama. U mjestu živi oko pedesetak marljivih obitelji, koje imaju farme i goveda. I Noel Elliot živio je tamo još mnogo godina. Ostao je neženja i svoj dio prepustio je djeci svoje sestre.

S Elliotovom farmom i rančem posjed Clay Robinsona bio je najveći u tom kraju. Sve je poslije preuzeo njegov najstariji sin 1910. godine, pošto je Clay proveo nekoliko godina kao poslanik ovog kraja. Nje-

gov drugi sin bio je vojnik i pao je u prvom svjetskom ratu u Francuskoj. Njegov treći sin postao je liječnik.

A Ann? – Ona je bila žena uz koju je Clay Robinson bio sretan. Takvu ženu je želio. Sasvim sigurno on je i nju usrećio.

K r a j

Max Brand:

PUT KROZ PUSTINJU

Za žurbu nije bilo razloga, osim žeđi, no Durante je čak i uživao u tim posljednjim trenucima što su ga dijelili od vedrice hladne vode u Toniјеvoj kući. Ne, za žurbu zaista nije bilo razloga. Tim više što je imao gotovo dvadeset četiri sata prednosti pred svojim progoniteljima. Leš su mogli pronaći tek jutros, a zatim će proći barem još nekoliko sati dok šerif skupi potjeru i krene njegovim tragom. Ili će čak šerif biti toliko lud da sam krene u potjeru.

Već više od sat vremena vidio je Toniјevu vjetrenjaču, no trebalo je još proći kroz vinograd što se spuštao prema dolini. Zbog nagiba zemljišta, objašnjavao je Tony, u dolini u kišnoj sezoni uvijek ima dovoljno vode. Kišnica bi se, naime, kroz pijesak probijala do sloja šljunka

i zatim skupljala u zdencu načinjenom od tvrde ilovače niže u dolini. Usred sušne sezone zdenac bi uglavnom presahnuo, no davno prije toga Tony bi sve do posljednje kapi ispumpao i spremio u rezervoare što ih je sam načinio od jeftina željeza. Tanke cijevi provodile su vodu sve do vinograda i napajale ih tek toliko da prežive do zime. Onda bi se iznenada nebo smračilo a kiša spustila, a zemlja bi, žedno pijući, ispuštala suškovni zvuk. Durante je za prijašnjih dolazaka čuo, već taj zvuk žedne zemlje no nikad se nije zatekao ovdje za vrijeme suše.

Pogled na vjetrenjaču izazvao je u Duranteu osjećaj olakšanja a dvadeset crno obojenih rezervoara bili su mu prava svečanost za oči. Iznenada ga

oblje znoj. Zrak je u dolini bio usijan i bez zračka vjetra. Loza je bila pokrivena crvenom prašinom. Plodovi s nje već su bili pretvoreni u vino i na vjetru su samo lepršali sasušeni listovi.

Durante ujaši u dvorište. Biljka puzavica ograđivala je dvorište s tri strane. Durante nije znao ime te biljke no njezini su cvjetovi širili slatkast miris koji ga je činio još žednijim.

Odbaci uzde preko mule i potrčji u kuću. Posude s hladnom vodom stajale su u hodniku ispred kuhinje. Dva su se vrča nalazila u poroznim kamenim vedricama kroz koje se neprestano filtrirala voda, stvarajući tako neku vrstu hladionika. U lijevome vrču bila je voda, a u desnome vino. Na vješalici pokraj svakoga vrča visjela je limena zaimača. Durante zbaci poklopac s lijevoga vrča i zaroni šake u hladnu, osvježavajuću tekućinu.

— Hej, Tony! — zazove. No iz njegova prašnjava grla izađe samo krkljanje. Napije se i ponovno zovne — Tony!

Odazove mu se glas iz daljine.

Ispijajući drugu kutlaču vode, Durante osjeti vonj prašine što mu se upila u odijelo. Osjećao je kako vrućina upravo isijava iz njegova tijela i odjeće. Začuje tup zvuk Tonijeve drvene noge kako se približava i nasmiješi se. Tony ude zabacujući teško krutu, drvenu nogu. Njegovo smeđe lice bilo je sjajno od znoja.

— A, Dick! — usklikne. — Dobri stari Dick!... Već te dugo, dugo nije bilo... Kako bi Juliji

bilo drago da te vidi! Baš bi joj bilo drago!

— Zar ona nije ovdje? — upita Durante naglo ga pogledavši.

— Otišla je u Nogalez — reče Tony. — Postalo je prevruće ovdje. Rekao sam joj: »Idi, Julia, u Nogalez. Ondje barem vjetar nije zaboravio puhati«. Plakala je ali je ipak otišla.

— Plakala je? — upita Durante.

— Julia... dobra je djevojka — reče Tony.

— Dakako, dobra je — uzvraća Durante.

Približi sipaču ponovno usnama ali ne otpije odmah jer su mu se usta razvukla u osmijeh. Poslije reče:

— Bi li htio malo napojiti i tu moju mulu, Tony?

Tony izide. Drvena noga udarala je bučno po drvenome podu i tupo po prašini u dvorištu. Durante pronade mrežu za spavanje u kutu i legne gledajući zalazak sunca u pustinji. Nije više bio žedan ali je počeo osjećati glad. Iz kuhinje dopre štopot lonaca i zatim raspoložen Tonijev glas:

— Što bi želio, Dick? Imam nešto svinjetine. Ali znam, sit si svinjetine. Napraviti ću ti dobar meksički grah, ljut. Da, da, znam ja staroga Dicka. Imam za tebe vina, Dick. I tortilje. Čak ni Julia ne zna napraviti tako dobru tortilju kao ja... A što kažeš na finoga, mladog zeća?

— Punoga sačme? — progundira Durante.

— Ne, ne. Ubijam iz običnom puškom.

— Ubijaš zečeve običnom puškom? — ponovi Durante zainteresirano.

— To je jedina puška koju imam — reče Tony. — Ako ga ugledam, gotov je... S drevnom nogom ne mogu baš hodati daleko... Moram ga brzo dokrajčiti. Vidiš? Približi se kući pred zalazak sunca i ja ga ustrijelim prvim hicem.

— Da? Da? — promuća Durante — Prvim hicem? — Namršti se i zatim opusti. Prijeđe rukom preko lica.

Tony je zatim počeo iznositi hranu u dvorište i servirati je na malenome drvenom stolu. Svjetiljka obješena na zidu kuće osvijetljavala je stol slabim sjajem. Sjeli su i jeli. Tony se oprao prije večere. Kosa mu je bila morka od vode i zalizana na okrugloj glavi. Čovjek usred pustinje platio bi i pet dolara za količinu vode koju je on potrošio na češljanje.

Sve je bilo valjano. Tony je dobro kuhao a, osim toga, pazio na to da čaše uvijek budu pune.

— Ovo je staro vino. Vino mog oca. Otprije jedanaest godina — reče Tony. — Pogledaj ga prema svjetlu. Vidiš taj crveni i smeđi sjaj? To je mekoća što je vrijeme stvara u vinu, govorio je moj otac.

— Što je ubilo tvoga oca? — upita Durante.

Tony podigne ruku kao da nešto osluškuje ili kao da želi istaknuti misao.

— Pustinja ga je ubila. Našao sam i njegovu mulu. Također mrtvu. Čutura mu je bila procu-rila. Bio je samo pet milja daleko od kuće i po lešinarima sam znao gdje je.

— Pet milja? Pa to je samo sat vremena... — reče Durante. — Tek tako: pao i umro? — upita.

— Ne — reče Tony. — Kad umireš od žeđi uvijek je to na isti način... Najprije strgneš košulju, a zatim potkošulju. Da bi ti bilo manje vruće... a sunce te sprži... Onda pomisliš na to kako vode zapravo ima svugdje i počneš kopati, a prašina ti još više ulazi u oči i nos... počneš vrištati.

— Ako nikad nisi vidio čovjeka kako umire od žeđi, otkud znaš da vrišti? — upita Durante.

— Imaju takav izraz kad ih nađeš — reče Tony. — Uzmi još malo vina. Pustinja te nikad ne može stići ovdje. Moj mi je otac pokazao kako da ovu dolinu držim dalje od pustinje. Živimo ovdje prilično dobro? Zar ne?

— Da — reče Durante, raskopčavajući ovratnik. — Da, prilično dobro.

Poslije je zaspao u mreži i čvrsto spavao dok ga repetiranje puške ne trgne iz sna. Uglada prvu jutarnju svjetlost na obzorju. Dolina je imala tako savršen oblik zdjele da mu se na tren učini kao da je iznad nje i da s visine zaviruje u nju.

Ustao je i ugledao Tonija kako se približava držeći jednom rukom zeca za uši, a u drugoj pušku.

— Pogledaj! — reče. — Doručak nam je došao u posjet — nasmije se.

Durante pomno pogleda zeca. Bio je lijep i debeo, i pogodan točno u glavu. Prođe ga jeza.

Bio je to ukusan doručak: uštipci, kuhani zec s paprikom i jaka kava. Prije nego što su završili, sunce prodre kroz prozor i oni se počеше znojiti.

— Daj da pogledam tu tvoju pušku, Tony? — zamoli Durante.

— Pogledaj pušku ali mi ne-moj ukrasti sreću što je imam s njom — nasmije se Tony i done-se vinčesterku.

— Sasvim puna? — upita Durante.

— Uvijek je dokraja napunim čim dođem kući — reče Tony.

Izišli su iz kuće. Sunce pretvori Duranteov znoj najprije u vruću vodu a zatim osuši kožu i odjeću.

— Tony, morat ću biti prok-leto zao prema tebi — reče Durante. — Ostani ovdje gdje jesi da te mogu vidjeti. Ne pokušavaj mi prići... Sad slušaj... Šerif će doći još danas po mome tragu. Natovarit će sebe i svoju ru-lju čuturama s vodom iz tvojih rezervoara. A zatim će me slijediti preko pustinje. Razumiješ? Slijedit će me, ako ovdje uzme vodu. Ali neće je uzeti.

— A što si učinio, jadni Dicky? — upita Tony. — Čuj... Mogao bih te sakriti u stari vinski podrum gdje te nitko...

— Šerif neće uzeti vodu — reče Durante. — Bit će to ova-ko.

Prisloni pušku uz rame, nanišani i opali. Metak pogodi dno najbližega rezervoara. Tamna mrlja počne se širiti ispod njega.

Tony je pao na koljena.

— Ne, Dick, ne! Dobri Dick! — reče. — Pogledaj! Cijeli vino-grad će umrijeti. Pretvorit će se u mrtvo drvo, Dick...

— Zaveži — grubo odvrati Durante. — Sad kad sam već počeo, baš mi se sviđa taj po-sao.

Tony se ispruži na zemlji i po-krije uši rukama. Durante je probijao mecima rezervoar za rezervoarom. Završivši, nasloni se na pušku.

— Uzmi sad moju čuturu i napuni je vodom iz tvoga ras-hlađenog vrča — naredi. — Hajde, uzimaj!

Tony je ustao. Podigao je čuturicu i pogledao prema vi-nogradu, izbjegavajući redove rezervoara iz kojih je voda po-lako istjecala i jasno se čuo upi-jajući šum zemlje. Zatim uđe u kuću.

Durante se popeo na mulu. Prebacio je pušku u lijevu ruku i izvukao iz korica teški kolt. Tony se vrati pognute glave, vu-kući nogu. Durante ga je pratio opreznim pogledom ali ovaj mu preda čuturicu, ne pogledavši ga.

— Problem je s tobom, Tony — reče Durante — što si ti ku-kavica. Ja bih prije bio spreman boriti se protiv čopora divljih mačaka goloruk nego im dopu-stiti da mi učine ono što sam ja učinio tebi. Ali ti samo šutiš i trpiš.

Činilo se da ga Tony ne čuje. Ispružio je ruke prema vinogra-dima.

— Jao — zavapi Tony — zar ćeš dopustiti da sve to umre?

Durante slegne ramenima. Protrese čuturicu i uvjeri se da je puna. Bila je tako puna da je jedva bilo dovoljno prostora da čuje klokot. Zatim okrene mulu i natjera je u kas. Pola milje da-lje od Tonijeve kuće odbaci praznu pušku. Nije imalo smi-

sla nositi sa sobom nepotreban teret a bilo je malo vjerojatno da bi Tony sa svojom drvenom nogom uspio doći čak do ovoga mjesta.

Ipak, kad se osvrnuo, milju dalje, ugledao je sićušnu Tonijevu figuru kako podiže pušku iz prašine i gleda uporno za svojim gostom. Durante se prisjeti onoga preciznog pogotka kojim je Tony ubio zeca. Kamo ga god put nanio, bilo je sigurno da ga nikad više neće dovesti do vinograda u pustinji. No sjetivši se slike što će je pružiti šerif i potjera kad stignu do Tonijeve kuće, Durante se glasno nasmije.

Šerifova je potjera, dakako, mogla dobiti dovoljno vina, ali bez vode nitko nije mogao prijeći pustinju, čak ni na konju ili muli. Durante pogladi oblu čuturicu. Mogao je već sad otpiti prvi gutljaj no želio je to zadovoljstvo odgoditi dok žed postane veća.

Pogledao je na put ispred sebe. Sa strane ugleda ogoljele razbacane kosti. U daljini put se pretvarao u bijelu liniju koja se, krivudajući kroz Apašku pustinju, približavala plavetnilu toliko željenih planina. Već sutra ujutro on će naći utočište u njihovoj sigurnosti.

Kojot projuri preko puta kao sivi prašnjavi oblačić. Jezik mu je visio poput crvene krpe i Durante iznenada osjeti žed. Skine čep i prinese usnama čuturicu. Imala je kiselkast miris. Vjerojatno od presvlake koja je bila već prilično stara. Potegne jak gutljaj mlačne tekućine. Proguta ga je prije no što su mu čula uspjela reagirati.

Bilo je to vino!

Pogled mu najprije skrene planinama. Bile su umirujuće plave i daleke kad je krenuo na put toga jutro. Dvadeset četiri sata kroz pustinju s vinom, bez kapi vode!

– Tako mi i treba – reče Durante. – Povjerio sam mu čuturicu da je napuni... tako mi i treba. Proklet bio!

Sa čvrstom odlučnošću svlada paniku u duši. Neće ni doći vino do podneva. A onda će uzeti samo mali gutljaj. Mora pobijediti.

Sati su prolazili. Pogledao je na uru i ustanovio da je tek deset sati. A on je mislio da je podne već blizu! Otvori čuturicu i otpije dobar gutljaj vina, no zatvarajući je osjeti kako mu je voda potrebnija nego prije. Prospe sadržaj čuturice. Postala je užasavajuće laka.

U jednome trenu okrene mulu u namjeri da se vrati. No ukaže mu se pred očima slika zeca ubijena jednim jedinim hicem. I vinograd s povijenim redovima trsja, probušeni rezervoari. Svaki je trs bio za Tonija jedan ljudski život. A Durante ih je sve do jednoga osudio na smrt!

Ponovno se okrene prema plavetnilu planina. Srce mu je počelo ubrzano kucati. Možda je to bio samo strah a ne taj ubojiti usijani zrak što mu je sušio usta i prilijepio jezik za nepce.

Dan je polako odmicao. U želucu je počeo osjećati mučninu praćenu jakim bolovima. Kad je pogledao prema tlu, ugleda krv na svojim čizmama. Udarao je mamuzama mulu tako snažno da je krv potekla iz njezinih slabina. Išla je čudno

TRAG
biblioteka
kriminalističkih
romana

SIRIUS
biblioteka znanstvene
fantastike

ŽIVOT
ljubavni roman

LASO
vestern roman

POLDARK
roman u nastavcima

POPAJ
strip-zabavnik za
djecu i odrasle

TOM I JERRY

ALAN FORD
super-strip

teturajući i Durante tek tad shvati kako ju je već prilično dugo tjerao galopom. Povučte uzde i zaustavi je. Stajala je razmaknutih nogu i pognute glave. Kad se nagnuo iz sedla zapazio je da joj je gubica otvorena.

— Umrijet će — reče. — Umrijet će... Kadva sam budala bio...

Mula je uginula tek pred zalazak sunca. Durante ostavi sve osim revolvera. Koljena su mu polako popuštala. Pogledao je u zvijezde i učinile su mu se na tren svijetle i sjajne a zatim su nestale u crvenim vrtlozima.

Legao je na zemlju. Zatvorenih očiju čekao je da ga prođe drhtavica, ali ona nije prestajala. I svaki mu se udah činio oblakom crne prašine. Ustao je i nastavio put teturajući. Ponekad bi se zatekao kako trči.

»Prije nego što umreš od žeđi, poludiš« — prisjećao se neprestano. Jezik mu je natekao.

Jednom, davno u djetinjstvu, prelazio je planinu s ocem i sjećao se pogleda na kristalno planinsko jezero i milijune tona vode — hladne, ledene...

Kad je ponovno pogledao u nebo nije više bilo zvijezda na njemu, i to ga strašno zaplaši. Nikad nije doživio mračnu pu-

stinjsku noć. Oči ga više nisu služile — gubio je vid. Kad dođe jutro, neće više moći vidjeti planine i hodat će u krugu dok ne padne mrtav od iscrpljenosti.

Ni zvijezda ni vjetra, zrak miran kao voda ustajala jezera, a on na dnu među muljem...

Zgrabi ovratnik košulje i razdere je tako da su od nje ostala samo dva dronjka.

Zemlju je razaznavao tek toliko da zapazi kako tetura preko kamenjara. A na nebu nije bilo zvijezda. Bio je slijep: za nj nije bilo više nade nego za štakora koji je upao u vodu. Ali vrag je znao otrovati vino i uništiti moć osjeta: Tony ga je zacijelo oslijepio.

Začuje zvuk vode. Bilo je to šuštanje pijeska po kojemu je hodao, pijeska tako meka da bi ga čovjek mogao kopati golim rukama...

Kasnije, poslije mnogo vremena s mrkoga neba počeo padati kiša. Najprije lako, šaputavo, a zatim poput glasova što mrmljaju, a izjutra je zahučala poput krda od tisuću konja u trku. A čak i kroz tu oluju velike su gologlave ptice crvenih vratova našle svoj put do jednoga mjesta u Apaškoj pustinji.

KRAJ

U PRIPREMI:

**Frank O' Brian:
ARIZONA**

*...i mene ćeš naći u
strip ~ zabavniku za djecu i odrasle*

